

Diarienummer: 0070/15

Handläggare: Peter Berggren

Tel: 031 368 54 56

E-post: peter.berggren@gshab.goteborg.se

Rapport från Göteborg Co Kommunintressent AB - Operativ kostnadsutveckling, Västlänkens påverkan på klustret samt Investeringsstrategi anläggningar

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborgs Stadshus AB

1. Anteckna rapporterna från Göteborg Co Kommunintressent AB som information i enlighet med beslutad handlingsplan.

Sammanfattning

Styrelserna i Göteborgs Stadshus AB (nedan Stadshus AB) och Göteborg Co Kommunintressent AB (nedan KI AB) genomförde i oktober 2015 en ägardialog. Som en del av handlingsplanen från denna ägardialog fick KI AB ett antal uppdrag. Av dessa beslutade KI ABs styrelse 26 april att återrapportera följande:

- Operativ kostnadsutveckling
- Samordnad analys - Västlänken

Stadshus AB gör bedömningen att de båda rapporterna utgör ett bra underlag för den fortsatta beredningen.

Styrelsen i Stadshus AB och KI AB har också möjlighet att återkomma till utvecklingen inom dessa områden vid kommande ägardialoger.

Som en del av handlingsplanen ingår även att Stadshus AB i samverkan med KI AB ska utarbeta en övergripande investeringsstrategi för anläggningar, på dagens möte sker en information och diskussion. Det planerade inriktningsbeslutet förbereds för styrelsemötet i juni 2016.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser.

Olika perspektiv

Ärendet bedöms inte få några effekter inom barnperspektivet, jämställdhetsperspektivet, mångfaldsperspektivet, miljöperspektivet respektive omvärldsperspektivet.

Bakgrund

Av ”Riktlinjer och direktiv för Göteborgs Stads bolag” framgår att Stadshus AB ska genomföra ägardialog med moderbolagen och de interna bolagen minst en gång per år. Stadshus AB ska också genomföra ägardialog med BoPlats Göteborg AB och de regionala bolagen, i nära samverkan med övriga ägare.

Ägardialogen ska ta sin utgångspunkt i möten där styrelse möter styrelse i syfte att stärka och tydliggöra den politiska styrningen av bolagen. I uppdraget att företräda ägaren ligger också att vid behov tydliggöra ägarens mål med verksamheten och att stödja bolagen i genomförandet.

Efter genomförd ägardialog fastställer Stadshus AB en handlingsplan utifrån vad som framkommit under dialogen. Av handlingsplanen framgår vilka aktiviteter som ägardialogen gett upphov till och vilken återrapportering som förväntas ske.

Ärendet

Styrelsen i Stadshus AB genomförde den 19 oktober 2015 en ägardialog med styrelsen för KI AB. Under dialogen diskuterades ett antal frågor av strategisk karaktär.

Med anledning av diskussionen beslutade Stadshus AB att i handlingsplanen efter ägardialogen uppdraga åt KI AB att bland annat återkomma till Stadshus AB med redovisningar av dels den operativa kostnadsutvecklingen i klustret, trenden framåt samt hur man hanterar utvecklingen – dels genomföra en samordnad analys av eventuella konsekvenser för klustret relaterat till den byggperioden av Västlänken.

Styrelsen i KI AB beslutade på styrelsemötet 26 april 2016 om en återrapportering av dessa två frågeställningar.

I återrapporteringen gällande den operativa kostnadsutvecklingen i klustret fokuseras analysen kring Stadsteaterns samt Got Events verksamheter.

I slutsatsen poängteras tre huvudfrågor kring Stadsteatern:

- Relationen till Västra Götalandsregionen, relaterat till finansieringsmodell/nivå
- Göteborgs Stads långsiktiga ambitioner för Stadsteatern
- Ställningstagande till ombyggnad av teaterhuset efter avslutad förstudie

Följande tre slutsatser och huvudfrågor poängteras kring Got Event:

- Hyresmodellen med fastighetsägare Higab
- Långsiktiga underhållskostnader och investeringar

- Framtida hemvist för Valhallabadet, Valhalla Sporthallar och Frölundaborg

I frågeställningen kring Västlänkens påverkan på klustret betonas behovet av en kontinuerlig uppföljning av arbetet med stadsutvecklingen kring Korsvägen samt en väl fungerande samordning mellan alla berörda parter.

Stadshus ABs synpunkter

Stadshus AB gör bedömningen att rapporterna utgör ett bra underlag för den fortsatta beredningen.

Relevanta delar av återrapporteringen beaktas även i det pågående arbetet med att utarbeta en övergripande investeringsstrategi för anläggningar. Denna diskuteras på dagens styrelsemöte och slutrapporteras i Stadshus AB på styrelsemötet 13 juni 2016.

Styrelsen i Stadshus AB och KI AB har också möjlighet att återkomma till utvecklingen inom dessa områden vid kommande ägardialoger.

Expedieras

1. Kommunstyrelsen
2. Göteborg Co Kommunintressent AB

Bilagor

1. Rapport från KI AB – Operativ kostnadsutveckling
2. Rapport från KI AB – Samordnad analys, Västlänken

Handling: Diarienummer 0137/16

Svar på uppdraget från Stadshus AB gällande Operativ Kostnadsutveckling

Bolaget gör bedömningen att handlingen omfattas av sekretess enligt Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Handlingen publiceras därför inte.

Frågor och förfrågningar rörande utlämnande av allmänna handlingar kan ställas till info@goteborg.com

GÖTEBORG & CO KOMMUNINTRESSENT AB

PROTOKOLLSUTDRAG (3/2016)

Vid styrelsemöte i Göteborg & Co Kommunintressent AB
2016-04-26

**12 § Svar på uppdraget från Stadshus AB gällande Operativ kostnadsutveckling
(bilaga 5-6)**

Förelåg förslag till svar på uppdraget om Operativ kostnadsutveckling i Göteborgs Stadsteater AB och Got Event AB, som Stadshus AB gav till Göteborg & Co Kommunintressent AB hösten 2015.

Styrelsen beslutade översända beslutsunderlag med bilagor, enligt bilaga 5-6 till kallelsen, till Göteborg Stadshus AB som svar på uppdraget Operativ kostnadsutveckling.

Paragrafen justerades omedelbart.

Dag som ovan

Jan Persson
sekreterare

Justeras:

Håkan Linnarsson
ordförande

~~Pär-Ola Mannefred~~ Anders Pettersson
utsedd justerare

Diarenummer: 0137/16
Handläggare: Camilla Nyman
Tel: 031-368 40 11
E-post: camilla.nyman@goteborg.com

Återkoppling ägardialog Göteborgs Stadshus AB Operativ kostnadsutveckling

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborg & Co Kommunintressent AB

Styrelsen föreslås besluta

- 1) Översända detta beslutsunderlag med bilagor till Göteborgs Stadshus AB som svar på uppdraget Operativ Kostnadsutveckling

Ärendet

Inledning

Den 19 oktober 2015 genomförde Stadshus AB och Göteborg & Co Kommunintressent AB (KI) ägardialog för klustret Turism, Kultur och Evenemang.

Stadshus beslöt på sitt styrelsemöte den 2 november 2015 om en handlingsplan från ägardialogen med 6 aktiviteter varav 5 riktades mot klustret. En av aktiviteterna formulerades enligt följande:

Operativ Kostnadsutveckling

I flera av klustrets bolag ökar kostnaderna samt Stadens andel av de totala kostnaderna, trendmässigt mer än löpande kostnadsutveckling. KI ska kartlägga hur trenden ser ut framöver, vilka utmaningarna är som skapar kostnadstrycket och hur frågeställningen ska hanteras.

Efter samtal med bolagsansvarig på Stadshus avgränsas rapporteringen till Stadsteatern och Got Event.

Då bolagens verksamhet och affärsmodeller skiljer sig åt har varje bolags verksamhet hanterats enskilt. Den fulla redovisningen per bolag (bilaga 6) inleds med en bakgrundsbeskrivning som förklarar den kostnads- och intäktsutveckling som Stadshus uppmärksammat. Därefter redogörs för det förväntade kostnadstrycket framåt och viktiga frågeställningar som lägger grunden för tillgängliga handlingsalternativ. I beslutsunderlaget nedan redovisas utdrag ur rapporten som beskriver respektive bolags framtidsutsikter och viktiga frågeställningar.

Stadsteatern i Göteborgs AB

Framtidsutsikter

För att kunna behålla sin position och svara upp till sitt ägardirektiv krävs ständig konstnärlig förnyelse både vad gäller val av repertoar och uttryck. Det är en trend inom teatervärlden att den traditionella teaterformen alltmer blandas upp med musik, ljus, ljud och video vilket kräver en teknisk utveckling på en ny nivå. Det innebär å ena sidan att ny teknik kan rationalisera men också att ny teknik blir allt dyrare för att kunna åstadkomma ett nytt konstnärligt uttryck i teaterkonstens framkant. Samtidigt visar Stadsteatern genom sin nya konstnärlige ledare att det finns mycket att lära av de fria teatergrupperna som har en tradition av att kunna arbeta med relativt enkla medel i scenografi etc. Stadsteatern arbetar i bägge riktningar samtidigt för att skapa en bredd i det konstnärliga utbudet. Teatern har i sin vision målet att kommentera samtiden. För att kunna göra detta krävs mindre scener där det är möjligt att med små medel och kort framförhållning sätta upp nyskriven teater med samtidsrelevans. Stadsteatern med sin flerårsplanering har idag inte den möjligheten.

Utifrån den kapacitet och ambition som Stadsteatern har genom sitt ägardirektiv är Stadsteatern strukturellt underfinansierad. För 2016 budgeterades ett underskott med ca 5 Mkr utifrån en normalbeläggning på 75 %. Tack vare en retroaktiv hyresreglering kommer bolaget sannolikt att klara 2016 med ett nollresultat och först inför 2017 stå inför ett akut underskott.

För framtiden finns tre huvudalternativ som påverkar den operativa kostnadsutvecklingen.

Alternativ 1: Färre uppsättningar och på sikt lägre konstnärlig ambition

Med bibehållen bidragsutveckling kommer Stadsteatern tvingas minska ytterligare på antalet uppsättningar vilket kommer att leda till att teatern inte längre kan betraktas som en repertoarteater utan kommer tvingas hålla stängt ett antal dagar per vecka. Vidare kommer man på sikt inte kunna ligga i konstnärlig framkant då man inte kommer kunna följa den tekniska utvecklingen.

Alternativ 2 Bibehållet antal uppsättningar och bibehållen konstnärlig ambition

Med bibehållen bidragsutveckling men med en nivåhöjning med 5 Mkr per år i 2016 års prisnivå är det Stadsteaterns bedömning att man under en period på 5-10 framåt kommer kunna bibehålla antalet uppsättningar och ambition enligt dagens ägardirektiv. Med denna nivåhöjning räknar bolaget med att kunna lägga en budget i balans och att balansera överskott från goda år med underskott från mindre goda år. Med en fortsatt öppen teater, en stor bredd av uppsättningar, differentierade biljettpriser samt genom ökad kapacitet och ökade öppettider i restaurangen är bedömningen att bolaget kan kompensera för att bidrags- och kostnadsutveckling inte fullt ut följer varandra.

Alternativ 3 Ökat antal uppsättningar och ökad konstnärlig ambition

Under 2015 lyfte Stadsteatern frågan om ett nytt ägardirektiv vars syfte är att höja ambitionsnivån ytterligare genom att sträva mot att vara ledande nationell teater på Götaplatsen och vara europeiskt ledande inom barn- och ungdomsteater. En förutsättning för att möta ambitionerna i ett nytt ägardirektiv är förverkligande av investering i en ny mindre scen, utökade restaurangytor samt uppgradera ventilation och fullfölja olika anpassningar av till- och frångänglighet. Genom en mindre scen ges möjligheten att vara än mer samtida och att kunna skapa uppsättningar i konstnärlig framkant. Samtidigt skulle investeringen kunna innebära att Stadsteaterns foaje blir ett öppet vardagsrum för göteborgaren oavsett om det är föreställningar i huset eller ej. Detta tredje scenario innebär sammantaget en nivåhöjning med 5 Mkr (alternativ 2 ovan) + 10 Mkr (driftnetto + kapitalkostnad investering i mindre scen mm) från dagens nivå

Viktiga framtidsfrågor för Stadsteatern

Stadsteatern ser tre viktiga frågor som behöver lösas inom det närmaste året.

1) Relationen till Västra Götalandsregionen

Den utredning som presenterade under hösten 2015 gav ett förslag till finansieringsavtal som behåller dagens finansieringsnivå och som formaliserar VGR's medinflytande genom styrelseplatser i Stadsteaterns styrelse. Förslaget ändrar inte de ekonomiska förutsättningarna för bolaget. En förändrad finansiell situation förutsätter att någon eller bägge parter tillskjuter medel, att andelstal etableras och att hållbara principer för uppräknings fastställs. Ett annat möjligt alternativ är en större förändring där fördelningen av olika verksamheter mellan VGR och Göteborgs Stad förändras så att Göteborgs Stad eller VGR får ansvaret för hela finansieringen av bolaget.

2) Göteborgs Stads syn på Stadsteaterns ambitionsnivå

Göteborgs Stad behöver ta ställning till vilken ambitionsnivå som man vill att Stadsteatern ska ha framåt och ta ställning till de finansiella konsekvenser som en höjd ambitionsnivå innebär enligt förslag.

Det är i första hand Göteborg & Co Kommunintressents styrelse som behöver bereda ett sådant ställningstagande.

3) Ombyggnation och modernisering av fastigheten på Götaplatsen

Till frågan ovan om Stadsteaterns ambitionsnivå ovan knyts frågan om modernisering och tillgänglighetsanpassning av lokalen. Stadsteatern menar att en sådan investering skulle betyda att huset på Götaplatsen förhållandevis enkelt skulle kunna fördjupa sitt konstnärliga och samtidskommenterande utbud med hjälp av en ombyggd repetitionssal i källaren. Fler platser i restauranger och kaféer skulle kunna öka självfinansieringsgraden samtidigt som det möjliggör att teaterhuset vid Götaplatsen kan bli en pulserande medelpunkt på Götaplatsen även vid tider när det inte spelas teater. Dessutom kan samtidigt vissa (för fastighetsägaren) nödvändiga fastighetsuppgraderingar vad gäller ventilation, fasader m.m. genomföras.

Got Event AB

Framtidsutsikter

Med ett ökat antal arenor för en lokal och nationell målgrupp har Got Events kostnader strukturellt ökat i förhållande till intäkterna. Vid goda år kan detta kompenseras av stora evenemang och konserter. Givet det driftsuppdrag som Got Event har kräver den löpnade verksamheten ingen ökad kommunal finansiering. Den stora kostnadsmissiga utmaningen inför framtiden ligger i underhåll, reinvesteringar, och nyinvestering i anläggningarna där kommande politiska beslut om arenornas utveckling och framtid är avgörande.

Merparten av anläggningarna är gamla och underhållsbehovet är stort. De arenor som främst behöver underhållas är Valhalla bad- och sporthallar, Nya Ullevi och Gamla Ullevi.

Ny- och reinvesteringarna syftar till att ersätta uttjänta byggnadsdelar eller modernisera anläggningarna så att de möter kundernas krav (besökare och arrangörer) och i förlängningen säkra befintliga intäktströmmar samt skapa förutsättningar för att locka nya besökare och nya typer av evenemang och arrangörer till Göteborg. Den arena som främst står inför nyinvesteringar är Scandinavium.

Tillsammans med Higab pågår ett arbete med att ta fram investerings – och underhållsplaner för de olika arenorna. Nedan redovisas preliminära beräkningar för ökade kostnader i bolaget.

- Scandinavium - För att behålla Scandinaviums konkurrenskraft i ett tio års perspektiv så krävs en modernisering av arenan. Underhåll och investeringar uppskattas till ca 145 mnkr och driftskostnaderna (driftnetto och ökade hyreskostnader) bedöms öka med ca 4,7 mnkr årligen. Scandinaviums utveckling på längre sikt är avhängigt kommande politiska beslut om framtida inomhusarena i Göteborg. Kommunstyrelsen har i kompletteringsbudgeten våren 2016 ställt sig positivt till att åtgärder för 100 Mkr får genomföras i Scandinavium men har i beslutet inte tilldelat några medel. År 2016 förväntas Got Event finansiera åtgärderna med egna medel och finansieringen av 2017 års åtgärder är hänskjutna till ordinarie budgetberedning.
- Valhallabadet – Styrelsen i Got Event har, med tillstyrkande av KI och Stadshus gjort en hemställan hos kommunstyrelsen om ställningstagande till Valhallabadets framtid. En fortsatt drift av Valhallabadet i perspektivet 25 år, som Higab bedömt förutsätter en genomgripande renovering för 245 Mkr, bedöms öka hyreskostnaderna med ca 23 Mkr per år under kommande 10-årsperiod.

Med ett driftsperspektiv på 4 år krävs akuta underhållsåtgärder motsvarande 5,5 Mkr per år 2016 och 2017 för att säkerställa driften av anläggningen i avvaktan på ställningstagande till badets framtid. Efter 4 år bedöms badet vara uttjänt. Kommunstyrelsen har i kompletteringsbudget våren 2016 föreslagit ett utökat koncernbidrag om 3,5 Mkr för 2016.

Styrelsen 2016-04-26

- Nya Ullevi - Higab har genomfört fastighetsanalyser och bedömt underhållsbehovet för Nya Ullevi 2017-2022. En preliminär beräkning har redovisat ett underhållsbehov som uppgår till 19 Mkr 2017 och 4,4 Mkr per år 2018-2022 utöver befintlig budget. Bolaget förbereder ett ärende inför budgetberedning 2017.
- Gamla Ullevi – En utredning avseende vibrationer pågår under 2016 tillsammans med Higab. Den ekonomiska effekten är okänd i nuläget.
- Nya ishallar vid Frölundaborg där Got Event preliminärt kan få driftsansvaret. Ekonomisk effekt okänd i nuläget.

Viktiga framtidsfrågor för Got Event

Det är ett par viktiga framtidsfrågor som Got Event har och som påverkar ekonomin.

1) Hyresmodell med fastighetsägaren Higab

Utan att föregå den fördjupning som Stadshuset gett Göteborg & Co i uppdrag att utföra, så finns i dagsläget oklarheter om fördelning av kostnadsansvaret avseende underhåll i anläggningarna. Nuvarande modell riskerar långsiktigt innebära att underhållet eftersätts eftersom fastighetsägaren (HIGAB) visserligen har ett ansvar för fastigheterna enligt sitt ägardirektiv men har inte höjd för underhållet i hyressättningen. Hyresgästen (Got Event) har inte ett uppdrag eller koncernbidrag som är anpassat för att ansvar för underhållsåtgärder i fastigheten. Modellen kan långsiktigt innebära att fastigheterna tappas sitt värde samtidigt som möjligheten att använda dem gradvis försämras.

2) Underhållskostnader och investeringar

Ovan beskrivna underhålls- och investeringsbedömningar ger en uppfattning om vilka kostnadsökningar som bolaget står inför givet vilka politiska vägval som görs. Valhalla bad- och sporthallars framtid är en viktig fråga att få löst så snart som möjligt.

För närvarande saknas kvantifierbara underhållskalkyler för Gamla Ullevi och driftskostnadskalkyler för nya ishallar vid Frölundaborg. Higab och Got Event har löpande strategimöten för att ta fram detta. I dagsläget är det därför svårt att tydligt ange vilka totala kostnadsökningar som Got Event står inför och vilket investeringsbehov som föreligger. Det gör det viktigt att Got Events fortsatt kommunicerar en helhet för samtliga anläggningar så att det går att göra en helhetsbedömning av behovet. Det pågående arbetet med anläggningsstrategin blir ett viktigt verktyg för att se helheten där även identifierat underhållsbehov behöver beaktas.

Samtidigt som det är lätt att få intrycket att underhållskostnader och hyreskostnader ökar är det viktigt att erinra om att det underhåll av Nya Ullevi som genomförs 2013-2017 finansierats genom ett extra tillskott om 10 Mkr per år. Givet att nuvarande koncernbidragsnivå kvarstår 2018 finns utrymme för kostnadsökningar motsvarande

Scandinaviums modernisering och den uppskattade årliga kostnadsökning gällande Nya Ullevi utan att koncernbidragets nivå behöver ökar. Då har inte hänsyn tagits de kostnader som kan komma uppstå när ställningstagande tas om Valhallabadet och Valhalla sporthallars framtid.

3) **Framtida hemvist för Valhallabadet, Valhalla Sporthallar och Frölundaborg**

Den 6 april 2016 lämnade SLK ett svar på uppdraget från KF att genomföra en översyn av befintliga anläggningar som Got Event AB har driftsansvar för i syfte att renodla ansvaret i förhållande till Idrotts- och föreningsnämndens uppdrag.

Stadsledningskontoret skriver:

”Stadsledningskontorets bedömning är att den verksamhetsmässiga driften av Valhallabadet, Valhalla sporthallar och Wallenstamhallen kan flyttas över till idrotts- och föreningsnämnden eftersom denna verksamhet är en del av idrotts- och föreningsnämndens kärnverksamhet och inte är en del av Got Event AB:s kärnverksamhet. En eventuell överföring av dessa verksamheter skulle få ekonomiska konsekvenser då finansieringsansvaret flyttas från bolagssektorn till kommunen. Dessa effekter bör övervägas i budgetarbetet innan beslut om överföring kan ske.

Avseende Frölundaborg bör ett beslut avvaktas tills det är klarlagt hur en tilltänkt utbyggnad av fastigheten kommer att påverka verksamhetsinnehållet.”

Stadsledningskontoret lämnade inga förslag till beslut utan lämnar underlaget för vidare politisk beredning. En eventuell förändring av verksamheten minskar Got Events intäkter och kostnader för överlämnade anläggningar. Got Event ser i nuläget mindre synergier med Vallhallabadet från övrig verksamhet men har påtalat att man befarar synergiförluster vad gäller Valhalla Sporthallar och Frölundaborg. Dessa är inte kvantifierade i underlaget. Got Event föreslår att hemställa avseende Valhallafastighetens livslängd samt framtida verksamhetsinriktning (fritidsbad och/eller tävlingsarena) beaktas innan en eventuell överföring beslutas. Högab har i uppdrag att utreda möjligheten för Frölundaborg att tillfälligt ersätta Lisebergshallen vilket gör att karaktären som evenemangsarena förstärks.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen bidrar till ett fördjupa kunskapen kring bolagens framtidsutsikter och lyfter viktiga frågeställningar och stödjer därmed beslutsprocessen kring blagens fortsatta ekonomiska utveckling

Olika Perspektiv

Barnperspektivet

Uppdraget har ingen direkt konsekvens inom barnperspektivet.

Jämställdhetsperspektivet

Uppdraget har ingen har ingen direkt konsekvens inom barnperspektivet.

Mångfaldsperspektivet

Uppdraget har ingen har ingen direkt konsekvens inom mångfaldsperspektivet.

Miljöperspektivet

Uppdraget har ingen har ingen direkt konsekvens inom miljöperspektivet.

Omvärldsperspektivet

Uppdraget har ingen har ingen direkt konsekvens inom omvärldsperspektivet.

.

Bilagor

Bilaga 6

Expedieras

Göteborgs Stadshus AB

Got Event AB

Göteborgs Stadsteater AB

*Underlag svar Göteborgs Stadshus
uppdrag från ägardialogen 2015
rubricerat Operativ
kostnadsutveckling*

Sammanfattning

Denna rapport utgör grunden för det svar på uppdraget ”Operativ kostnadsutveckling” som Göteborg Stadshus AB gav till Göteborg & Co Kommunintressent hösten 2015. Analysen omfattar bolagen Göteborgs Stadsteater AB och Got Event AB. Kostnads- och bidragsutvecklingen i bolagen ligger till grund för frågeställningen och syftet med rapporten är att belysa bakgrunden till utvecklingen, framtidsutsikter och viktiga framtidsfrågor för bolaget.

Göteborgs Stadsteater AB

Göteborgs Stadsteater AB (Stadsteatern) bedriver verksamhet på Stadsteatern (Götaplats-scenerna) och på Backa Teater. Bolagets omslutning inklusive koncernbidrag var 2015 ca 168 Mkr. Andelen offentlig finansiering (kommunal och statlig) 2015 var 83,1% (koncernbidrag 60,9 %). Av koncernbidraget står Västra Götalandsregionen för 46 % vilket, med bakgrund av en ensidig nivåhöjning från Göteborgs Stad 2013, är 2 % -enheter lägre än avtalat i samband med regionbildningen 1999. 16,9 % av finansieringen kommer i allt väsentligt från biljett – och restaurangintäkter.

Över åren har den statliga och kommunala bidragsutvecklingen inte balanserat ökade kostnader för främst personal och inte heller ökade kostnader för teaterns produktioner. Stadsteatern har genom kostnadsrationaliseringar och ett minskat antal uppsättningar per år haft ett resultat i balans men står inför 2017 att inte längre kunna leva upp till kraven i sitt ägardirektiv. Det strukturella underskottet bedöms till ca 5 Mkr.

Stadsteatern har begärt ett nytt ägardirektiv som innebär en höjd konstnärlig ambitionsnivå och även initierat en förstudie angående en renovering av teatern som avser en ny mindre scen, ökade restaurangytor samt förbättring av ventilation och tillgänglighet. Enligt en preliminär försiktig bedömning skulle renoveringens driftnetto inkl. hyreskostnader innebära en kostnadsökning med ca 10 Mkr.

Stadsteaterns framtidsutsikter är avhängiga Stadens ambitioner för teatern och i rapporten beskrivs tre huvudalternativ

Alternativ 1 – Färre uppsättningar och på sikt en lägre konstnärlig ambition vilket sannolikt blir följden av bibehållen bidragsutveckling.

Alternativ 2 – Bibehållet antal uppsättningar och bibehållen konstnärlig ambition vilket genom en nivåhöjning med ca 5 mkr är möjlig för de närmaste 5-10 åren.

Alternativ 3 - Ökat antal uppsättningar och ökad konstnärlig ambition vilket förutom nivåhöjning enligt alternativ 2 också förutsätter den investering som studeras och vars netto efter en försiktig bedömning skulle innebära ytterligare ca 10 Mkr i koncernbidrag.

De tre huvudfrågor utredningen lyfter som väsentliga innan ställning tas till alternativen ovan är

- 1) Relationen till VGR och finansieringsmodell och finansieringsnivå
- 2) Göteborgs Stads ambitioner för Stadsteatern
- 3) Ställningstagande till ombyggnad och modernisering av teaterhuset vid Götaplatsen efter avslutad förstudie.

Got Event AB

Got Event är Göteborgs Stads arenabolag och driver ett antal arenor som ägs av Higab. Bolagets omslutning inklusive koncernbidrag var år 2015 ca 335,5 mkr. Egenfinansieringsgraden varierar mellan åren beroende på antal och storlek på evenemang och har under perioden 2010-2015 legat mellan 63 och 47 %. Koncernbidraget har under samma tid ökat med 69% till 178 mkr vilket till del beror på underhållsåtgärder men främst på att nya arenor tillförts bolaget (Gamla Ullevi och Bravida Arena).

Bolagets driftsorganisation har över tid rationaliserats och driftsuppdraget kräver inte ökad kommunal finansiering. Det är hyres- och underhållskostnader som står för stor del av kostnadsökningen. Nya hyresavtal med Higab, som lägger ett stort kostnadsansvar för underhåll på hyresgästen, har både höjt hyreskostnaderna och underhållskostnaderna för bolaget. Hyresavtalen leder också till att bolaget investerar i större omfattning än tidigare.

Med ett ökat antal arenor med lokal och nationell målgrupp har Got Events kostnader strukturellt ökat i förhållande till intäkterna. Ökade krav på underhåll, reinvesteringar och nyinvesteringar för att bibehålla och i vissa fall öka arenans attraktivitet ställer krav på politiska beslut angående anläggningarnas livslängd, status och eventuell nyanläggning. I det pågående arbetet med en klustergemensam anläggnings- och investeringsstrategi behöver även beaktas utvecklings- och underhållsbehov i befintliga anläggningar.

Tillsammans med Higab pågår ett arbete med att ta fram investerings- och underhållsplaner för de olika arenorna varför en samlad bild inte går att kvantifiera. Scandinavium står inför investeringar som om de beslutas fullföljas innebär en modernisering och livslängdsförlängning till en kostnad av 4,7 mkr per år. Underhåll för Nya Ullevi har nyligen beräknats till engångskostnader år 2017 om 19 mkr och en årlig kostnad 2017-2022 på 4,4 mkr.

Valhallabadet och Valhalla sporthallar har ett omfattande eftersatt underhåll. Frågan om Valhallabadets framtid är lyft till kommunfullmäktige. Ett beslut att livslängdsförlänga anläggningen med 25 år bedöms av Higab innebära en ökad kostnad för Got Event med 23 mkr per år. Att förlänga livslängden fyra år beräknas kosta 5,5 mkr 2016-2017.

För Gamla Ullevi och nya ishallar vid Frölundaborg finns i dagsläget inga bedömningar.

Viktiga framtidsfrågor för Got Event är

- 1) Hyresmodellen med fastighetsägaren Higab där fördelning av kostnadsansvaret och fastighetsansvaret behöver tydliggöras.
- 2) Underhållskostnader och investeringar som står inför politiska vägval.
- 3) Framtida hemvist för Valhallabadet, Valhalla Sporthallar och Frölundaborg där SLK lämnat ett förslag för fortsatt politisk beredning.

Inledning

Den 19 oktober 2015 genomförde Stadshus AB och Göteborg & Co Kommunintressent AB (KI) ägardialog för klustret Turism, Kultur och Evenemang.

Stadshus beslöt på sitt styrelsemöte den 2 november 2015 om en handlingsplan från ägardialogen med 6 aktiviteter varav 5 riktades mot klustret. En av aktiviteterna formulerades enligt följande:

Operativ Kostnadsutveckling

I flera av klustrets bolag ökar kostnaderna samt Stadens andel av de totala kostnaderna, trendmässigt mer än löpande kostnadsutveckling. KI ska kartlägga hur trenden ser ut framöver, vilka utmaningarna är som skapar kostnadstrycket och hur frågeställningen ska hanteras.

KI har gjort avgränsningen att Liseberg inte omfattas av frågeställningen och att Stadshus frågeställning även måste omfatta verksamheternas intäktsflöden utöver stadens andel.

Efter samtal med bolagsansvarig på Stadshus avgränsas rapporteringen till Stadsteatern och Got Event.

Då bolagens verksamhet och affärsmodeller skiljer sig åt har varje bolags verksamhet hanterats enskilt. Redovisningen per bolag inleds med en bakgrundsbeskrivning som förklarar den kostnads- och intäktsutveckling som Stadshus uppmärksammat. Därefter redogörs för det förväntade kostnadstrycket framåt och tillgängliga handlingsalternativ.

Bolagen har inledningsvis besvarat ett antal frågor om historisk ekonomisk intäkts- och kostnadsutveckling, uppdragsförändringar samt bolagens syn på sin framtida intäkts- och kostnadsutveckling. Parallellt gjorde Göteborg & Co Kommunintressent en egen analys av bolagens historiska utveckling och framtidsutsikter utifrån ekonomisk rapportering m.m. Utifrån insamlade svar och egen analys har flera samtal förts med respektive bolag. Den slutliga rapporten har stämts av med bolagen

Göteborgs Stadsteater AB

Bakgrund

Stadsteatern bedriver verksamhet på Stadsteatern (Götaplatsscenerna) och på Backa Teater. Teatern hade 2015 171 anställda. Bolagets omslutning inklusive koncernbidrag var 2015 ca 168 Mkr. Under 2015 spelades 15 uppsättningar varav fem spelades vidare från 2014. Totalt spelades 396 föreställningar för knappt 110 000 besökare vilket resulterade i en beläggning på 86%. Det är en beläggning som är ca 10%-enheter högre än vad som i branschen uppfattas som genomsnittlig beläggning,

Enligt bolagsordningen är det kommunala ändamålet med bolaget ”att genom sina uppsättningar engagera, skapa debatt, roa och mana människor till eftertanke och därigenom utgöra en livskraftig nerv i Göteborgs kulturliv. Bolaget har till föremål för sin verksamhet att

driva teaterrörelse. I bolaget ingår Backa Teater vars främsta uppdrag ska vara att bedriva verksamhet inriktad till barn och ungdomar.”

Sammanfattat beskriver ägardirektivet Stadsteaterns uppgifter enligt följande:

- Engagera, skapa debatt, roa och mana människor till eftertanke.
- Vara ledande dramatiska teatern i VGR och en betydelsefull aktör inom svensk teater
- Varierat utbud av uppsättningar och möjliggöra en successiv förnyelse av de konstnärliga uttrycken.
- Rikta sig till en bred publik i Göteborg och inom övriga delar av VGR.
- Föra en medveten prispolitik.
- Det strategiska arbetet skall stå i samklang med lokala, regionala och nationella kulturpolitiska mål.
- Backa Teater
 - främsta uppdrag att bedriva verksamhet riktad till barn och ungdomar.
 - fortsätta strävan att vara en av landets ledande barn- och ungdomsteatrar.

Stadsteatern har utifrån direktivet formulerat sin vision ”att vara en betydelsefull aktör inom svenskt teaterliv och engagera, skapa debatt, roa och skapa eftertanke. Teatern ska öka sin tillgänglighet och bredda och fördjupa målgrupperna.”

Stadsteatern är erkänt en av Sveriges främsta teatrar och Backa Teater är ledande inom barn- och ungdomsteater i Sverige. Teatern lever upp till sitt ändamål och sitt ägardirektiv.

Vid bildandet av Västra Götalandsregionen (VGR) 1999 gjordes ett skatteväxlingsavtal som bestämde att Göteborgs Stad skulle stå för 52% av finansieringen och VGR skulle stå för 48%. Efter att Göteborg Stad 2013 valde att tillskjuta 5 Mkr utöver årlig uppräknings, för att premiera och stimulera konstnärlig utveckling, som VGR sade sig inte ha möjlighet att medverka till är nu fördelningstalen 54% respektive 46 %. Utifrån ursprunglig överenskommelse följer VGR samma årliga uppräknings som Göteborgs Stad.

2015 presenterades en utredning av Thomas Nyh på uppdrag av kommun- och regionstyrelserna, under rubriken ” Finansieringsmodeller för samfinansierade kulturinstitutioner i Göteborg m.m”. Den gav ett förslag till finansieringsavtal som behåller dagens finansieringsnivå och som formaliserar VGR’s medinflytande genom styrelseplatser i Stadsteaterns styrelse. Kommunstyrelsen har gett KSAU i uppdrag att i dialog med regionstyrelsen, genomföra en översyn av huvudavtalet i syfte att skapa ekonomisk säkerhet för verksamheterna.

Finansiering

Stadsteatern finansieras genom statligt verksamhetsbidrag och andra bidrag, ca 38,3, Mkr, egna intäkter från biljettförsäljning, restaurang mm, ca 27,4 Mkr och koncernbidrag, ca 102,4 Mkr . (Alla värden avser 2015.)

Det statliga verksamhetsbidraget har under perioden 2010-2015 totalt höjts med ca 3,6 %.

De egna intäkterna bestod 2015 till ca 64 % av biljettintäkter och resterande del i allt väsentligt av restaurangintäkter. De egna intäkterna varierar med publiktillströmning och visar en ökningstakt mellan åren på 4 % med variation från -6,5% mellan 2013 och 2014 och +23,5 % mellan 2014 och 2015. Stadsteaterns styrelse har varit restriktiv till att höja biljettpriserna och endast gjort mindre justeringar under perioden 2010-2014. Teaterns nya styrelse fattade inför spelåret 2015-2016 beslut om en mer flexibel prissättning som kommer att utvärderas efter 2016.

Det kommunala bidraget (Göteborgs Stad och VGR tillsammans) till Stadsteatern sker i form av koncernbidrag från Göteborgs Stadshus-koncernen. Under perioden 2010-2015 steg koncernbidraget med 12,6 Mkr motsvarande 14 % inklusive de 5 Mkr i utökad anslag som nämns ovan. Den löne- och kostnadsbaserade uppräkningsen under samma period (exkl utökad anslag) var 8,25 %. Göteborgs Stads andel av finansieringen steg 2013 från 31,4 till 33,6% och har sedan dess legat på ungefär samma nivå.

Som jämförelse kan nämnas att Göteborgsoperans offentliga finansiering 2010-2014 inkl. stadsbidrag ökade med ca 12,7% medan den totala offentliga finansieringen för Göteborgs Stadsteater ökade med 9,7% inkl. det utökade anslaget från Göteborgs Stad.

Kostnader

Bolagets nuvarande kostnadsstruktur härstammar från slutet av 1990-talet då en omfattande rekonstruktion av teatern genomfördes. Då beslöts den ambitionsnivå som bolaget skulle ha i termer av kapacitetsutnyttjande vilket i princip bestäms av hur många uppsättningar och hur många föreställningar teatern ska kunna genomföra per år för att kunna leva upp till sitt uppdrag.

Teaterns kostnadsstruktur består av relativt fasta kostnader som domineras av personal (ca 60%) - och lokalkostnader m.m. (ca 20%) och rörliga kostnader som i princip är relaterade till antalet uppsättningar och uppsättningarnas karaktär (ca 20%)

Den totala personalkostnadsökningen över perioden 2010-2015 har varit 12,7 % varav volymökningen varit 2,7 % (4 årsverken) och prisökningen ca 10%. Övriga kostnader har under samma period ökat med ca 8,7%. Bolagets totala kostnadsökning mellan 2010 och 2015 är ca 11 %.

Resultatutveckling

Bolaget har över perioden 2010-2015 balanserat sina kostnader mot intäkter och bidrag. 2010-2012 samt 2014 var år med underskott medan 2013 och 2015 skapades överskott som till del balanserade underskotten. Underskottet 2014 bestod i huvudsak av att en föreställning fick skjutas fram på grund av sjukdom hos huvudrollsinnehavaren medan överskottet 2015 i stort sett genererades genom flera succéföreställningar som gick för fulla hus. Bolaget har ett eget kapital och obeskattade reserver (2015 ca 27,9 Mkr inkl 78% av obeskattade reserver) som i praktiken används som resultatutjämnande mellan åren. Under perioden 2010-2015 har eget kapital + obeskattade reserver pendlat mellan ca 26 och 30 Mkr.

Att bolaget har ett resultat i balans är inte ett tecken på att bolagets finansiering är i balans med kostnaderna. Teatern har under flera år kompenserat att bidrags- och intäktsutveckling varit lägre än kostnadsutvecklingen genom att införa olika åtgärder så som minskad personal i samband med föreställningar (smink, påklädning mm), enklare scenografier där det varit möjligt, effektiv planering av produktionsresurser, differentierade biljettpriser i högre omfattning m.m. Dessa åtgärder gör på marginalen skillnad och ger tydliga signaler till organisationen men det som avgjort möjligheterna att nå ett nollresultat har varit en kontinuerlig minskning av antal uppsättningar från 20 stycken 2010 till 15 (2015).

Investeringar

Förutom löpande investeringar inom bolagets finansiella ramar har bolaget haft en plan om att bygga en ny stor modern teaterscen på baksidan av nuvarande teater. En tidig uppskattning pekade mot en årlig driftskostnadsökning om 30 Mkr. Styrelsen tog under 2015 beslutet att ersätta dessa planer eftersom en rimlig bedömning är att de är svåra att genomföra i dagsläget.

Istället har styrelsen tagit initiativ till en förstudie som ska visa vad det skulle innebära att växa och modernisera inom ramen för nuvarande teaterhus på Götaplatsen. Förslaget innebär i korthet att skapa en salong för ca 80 personer i en befintlig repetitionssal i källaren, att öka restaurangytorna och samtidigt uppgradera ventilation samt fullfölja olika anpassningar av till- och frångänglighet. En tidig uppskattning av investeringen och en försiktig bedömning av intäkterna innebär en total årlig kostnadsökning (driftnetto och kapitalkostnader) om 10 mkr. Förstudien förväntas klar årsskiftet 2016-2017.

Framtidsutsikter

För att kunna behålla sin position och svara upp till sitt ägardirektiv krävs ständig konstnärlig förnyelse både vad gäller val av repertoar och uttryck. Det är en trend inom teatervärlden att den traditionella teaterformen alltmer blandas upp med musik, ljus, ljud och video vilket kräver en teknisk utveckling på en ny nivå. Det innebär å ena sidan att ny teknik kan rationalisera men också att ny teknik blir allt dyrare för att kunna åstadkomma ett nytt konstnärligt uttryck i teaterkonstens framkant. Samtidigt visar Stadsteatern genom sin nya konstnärlige ledare att det finns mycket att lära av de fria teatergrupperna som har en tradition av att kunna arbeta med relativt enkla medel i scenografi etc. Stadsteatern arbetar i bägge riktningar samtidigt för att skapa en bredd i det konstnärliga utbudet. Teatern har i sin vision målet att kommentera samtiden. För att kunna göra detta krävs mindre scener där det är möjligt att med små medel och kort framförhållning sätta upp nyskriven teater med samtidsrelevans. Stadsteatern med sin flerårsplanering har idag inte den möjligheten.

Utifrån den kapacitet och ambition som Stadsteatern har genom sitt ägardirektiv är Stadsteatern strukturellt underfinansierad. För 2016 budgeterades ett underskott med ca 5 Mkr utifrån en normalbeläggning på 75 %. Tack vare en retroaktiv hyresreglering kommer bolaget sannolikt att klara 2016 med ett nollresultat och först inför 2017 stå inför ett akut underskott.

För framtiden finns tre huvudalternativ som påverkar den operativa kostnadsutvecklingen.

Alternativ 1: Färre uppsättningar och på sikt lägre konstnärlig ambition

Med bibehållen bidragsutveckling kommer Stadsteatern tvingas minska ytterligare på antalet uppsättningar vilket kommer att leda till att teatern inte längre kan betraktas som en repertoarteater utan kommer tvingas hålla stängt ett antal dagar per vecka. Vidare kommer man på sikt inte kunna ligga i konstnärlig framkant då man inte kommer kunna följa den tekniska utvecklingen.

Alternativ 2 Bibehållet antal uppsättningar och bibehållen konstnärlig ambition

Med bibehållen bidragsutveckling men med en nivåhöjning med 5 Mkr per år i 2016 års prisnivå är det Stadsteaterns bedömning att man under en period på 5-10 framåt kommer kunna bibehålla antalet uppsättningar och ambition enligt dagens ägardirektiv. Med denna nivåhöjning räknar bolaget med att kunna lägga en budget i balans och att balansera överskott från goda år med underskott från mindre goda år. Med en fortsatt öppen teater, en stor bredd av uppsättningar, differentierade biljettpriser samt genom ökad kapacitet och ökade öppettider i restaurangen är bedömningen att bolaget kan kompensera för att bidrags- och kostnadsutveckling inte fullt ut följer varandra.

Alternativ 3 Ökat antal uppsättningar och ökad konstnärlig ambition

Under 2015 lyfte Stadsteatern frågan om ett nytt ägardirektiv vars syfte är att höja ambitionsnivån ytterligare genom att sträva mot att vara ledande nationell teater på Götaplatsen och vara europeiskt ledande inom barn- och ungdomsteater. En förutsättning för att möta ambitionerna i ett nytt ägardirektiv är förverkligande av investering i en ny mindre scen, utökade restaurangtor samt uppgradera ventilation och fullfölja olika anpassningar av till- och frångänglighet. Genom en mindre scen ges möjligheten att vara än mer samtida och att kunna skapa uppsättningar i konstnärlig framkant. Samtidigt skulle investeringen kunna innebära att Stadsteaterns foaje blir ett öppet vardagsrum för göteborgaren oavsett om det är föreställningar i huset eller ej. Detta tredje scenario innebär sammantaget en nivåhöjning med 5 Mkr (alternativ 2 ovan) + 10 Mkr (driftnetto + kapitalkostnad investering i mindre scen mm) från dagens nivå

Viktiga framtidsfrågor för Stadsteatern

Stadsteatern ser tre viktiga frågor som behöver lösas inom det närmaste året.

1) Relationen till Västra Götalandsregionen

Den utredning som presenterade under hösten 2015 gav ett förslag till finansieringsavtal som behåller dagens finansieringsnivå och som formaliserar VGR's medinflytande genom styrelseplatser i Stadsteaterns styrelse. Förslaget ändrar inte de ekonomiska förutsättningarna för bolaget. En förändrad finansiell situation förutsätter att någon eller bägge parter tillskjuter medel, att andelstal etableras och att hållbara principer för uppräknings fastställs. Ett annat möjligt alternativ är en större förändring

där fördelningen av olika verksamheter mellan VGR och Göteborgs Stad förändras så att Göteborgs Stad eller VGR får ansvaret för hela finansieringen av bolaget.

2) Göteborgs Stads syn på Stadsteaterns ambitionsnivå

Göteborgs Stad behöver ta ställning till vilken ambitionsnivå som man vill att Stadsteatern ska ha framåt och ta ställning till de finansiella konsekvenser som en höjd ambitionsnivå innebär enligt förslag.

Det är i första hand Göteborg & Co Kommunintressents styrelse som behöver bereda ett sådant ställningstagande.

3) Ombyggnation och modernisering av fastigheten på Götaplatsen

Till frågan ovan om Stadsteaterns ambitionsnivå ovan knyts frågan om modernisering och tillgänglighetsanpassning av lokalen. Stadsteatern menar att en sådan investering skulle betyda att huset på Götaplatsen förhållandevis enkelt skulle kunna fördjupa sitt konstnärliga och samtidskommenterande utbud med hjälp av en ombyggd repetitionssal i källaren. Fler platser i restauranger och kaféer skulle kunna öka självfinansieringsgraden samtidigt som det möjliggör att teaterhuset vid Götaplatsen kan bli en pulserande medelpunkt på Götaplatsen även vid tider när det inte spelas teater. Dessutom kan samtidigt vissa (för fastighetsägaren) nödvändiga fastighetsuppgräderingar vad gäller ventilation, fasader m.m. genomföras.

Got Event AB

Bakgrund

Got Event är Göteborgs Stads arenabolag och driver arenorna: Bravida Arena, Frölundaborg, Gamla Ullevi, Lisebergshallen, Scandinavium, Nya Ullevi, Valhallabadet, Valhalla IP, Wallenstamhallen och Valhalla Sporthallar. Bolaget hade 2015 128 fast anställda och inklusive timanställda hade bolaget under 2015 193 årsarbetare. Bolagets omslutning inklusive koncernbidrag var ca 335,5 Mkr. Totalt genomfördes 348 evenemang på bolagets arenor och 1 473 886 personer besökte evenemangen. Valhallabadet hade under 2015 ca 0,5 miljoner besökare.

Enligt bolagsordningen är det kommunala ändamålet att verka för Göteborg som en ledande evenemangsstad. Ur bolagsordningen framgår också att bolaget har till föremål för sin verksamhet att svara för verksamhet i och drift av de större kommunalt ägda anläggningarna avsedda för evenemang och att marknadsföra, försälja och genomföra evenemang inom sport och kultur i såväl egen regi som på konsultbasis samt bedriva därmed jämförlig verksamhet.

Från ägardirektivet framgår att Got Event AB skall ansvara för förvaltning och drift av evenemangsarenor. Bolaget är en av huvudaktörerna som bidrar till att Göteborg är ledande som evenemangsstad. Bolaget skall bedriva verksamhet i anläggningarna utifrån den helhetssyn och långsiktighet som gäller för stadens evenemangsverksamhet. Got Event AB skall ansvara för

drift av arenorna och på uppdrag genomföra evenemang, samt genomföra verksamhet inom arenorna som inte ankommer på annan.

Bolaget har under 2015 formulerat sin vision; "Med människor och upplevelser i centrum skapar vi tillsammans Europas ledande hållbara evenemangsstad" och sin affärsidé; "Göteborgs Stads evenemangs- och arenabolag med arenor som mötesplatser för kultur, idrott och näringsliv".

Got Event ansvarar för förvaltning & drift av arenorna medan Higab ägar arenorna. Ett arbete med att se över hyresavtalen har pågått och pågår. De enda självkostnadsavtalen som för närvarande finns är avtalen för Valhalla bad- och sporthallar samt Valhalla idrottsplats. Självkostnadsavtalen innebär att Got Event har ett långtgående ansvar för underhållskostnader och investeringar i fastigheterna. Göteborg & Co har i ett annat uppdrag från ägardialogen att se över den finansiella modellen mellan Got Event och Higab och kommer återkomma i frågan.

Finansiering (Alla värden avser 2015 när inte annat anges)

Got Event finansieras dels genom egna intäkter från i huvudsak uthyrning av arenor och sporthallar, restaurangintäkter, badentréer samt rättigheter till annonsplatser på stadens arenor, ca 157,3 Mkr, dels genom koncernbidrag, ca 178 Mkr.

De egna intäkterna varierar med antalet stora evenemang och med antal evenemang på Scandinavium där bolaget har restaurangverksamhet i egen regi. De senaste sex åren har omsättningen varierat mellan 133 och 179 Mkr. Egenfinansieringsgraden har under åren 2010-2015 varierat från 63 % som högst till 47 % som lägst. Variationerna beror på vilka evenemang som genomförts under året och hur de sportsliga framgångarna varit för de större klubbarna. Året då egenfinansieringsgraden var 63 % var ett bra evenemangsår med bland annat två stora konserter, Supermatch, samt Frölunda som spelade i kvartfinal. Åren då andelen uppgick till 47 % fusionerades Gamla Ullevi till Got Event samt året då Bravida Arena tillkom.

Koncernbidraget har under perioden 2011-2015 ökat med 69 % från 105 Mkr till 178 Mkr 2015. Ökningen består dels av en årlig uppräknings motsvarande totalt över femårsperioden på 8,3 %, vilket motsvarar en ökning med ca 1,7 % i genomsnitt årligen (vilket i stort sett följer indexökningarna i KF:s årliga budgetbeslut), dels av nivåhöjande uppräknings om totalt 68 Mkr antingen föranledda av tillförd verksamhet (Gamla Ullevi och Bravida Arena, 48 Mkr på helårsbasis) eller underhållskostnader för arenorna som inte varit möjliga att hantera inom bolagets ram, 10 Mkr i fem år (2013-2017) för renovering av Nya Ullevi tak, förbättringsåtgärder, färdigställande och säkerställande av driften av Gamla Ullevi som reglerats genom en årlig hyresökning om 6 Mkr/år. Got Event uppger att tilläggen för underhållsåtgärderna har varit akuta och/eller resultatet av en politisk uppgörelse som inneburit att medel skjutits till under året.

Kostnader

2008-2010 genomförde bolaget ett utvecklingsarbete som resulterade i att antalet årsarbetare minskade med ca 10 % och totala kostnader minskade med 9 %. Bolagets kostnadsstruktur kännetecknas 2015 av att ca 30 % av kostnaderna avser personal, ca 66 % övriga kostnader där hyres- och lokalkostnader för anläggningarna är dominerande. Under perioden 2010-2015 är

antalet fast anställda nästan oförändrad (år 2010=129, år 2015=128) trots att verksamheten har ökat med fler arenor som tillkommit. Detta har varit möjligt på grund av att personalstyrkan arbetar på flera arenor och detta har gett stordriftsfördelar. Personalkostnaderna har ökat med 18 % mellan åren. Personalkostnaderna samvarierar i regel hur många och hur stora evenemang som genomförs och därmed hur mycket timanställd personal som behöver anlitas. Övriga kostnader (inkl. hyres- och lokalkostnader) har ökat med 50 % under samma period. Ökningen beror på fusionen med Gamla Ullevi och att Bravida Arena tillkommit samt en förändrad hyresmodell. Här är det svårare att skapa stordriftsfördelar eftersom kostnaderna är mer knutna till anläggningarna.

Avskrivningarnas andel av totala kostnader har under perioden ökat från 1-3 % och även om kostnaden för avskrivningar i sammanhanget är blygsamma, ca 11 mnkr 2015, så är ökningstakten betydande (100 % ökning 2010-2015). Ökningen är dels en konsekvens av att verksamheten har utökats och nya arenor har tillkommit, dels en konsekvens av förändrad hyresmodell med Higab där ett större ansvar läggs på Got Event.

Utifrån reparationernas karaktär och gränsdragning gentemot fastighetsägaren (yttre underhåll och byggnation) finns anledning att fundera på om dessa kostnader ska särskiljas från den operativa verksamheten inom Got Event.

Resultatutveckling

Bolagets rörelseresultat är i stort sett en spegel av kapitaltillskottets/koncernbidragets utveckling. Från att ha varit relativt stabilt runt – 81 till - 100 Mkr 2001-2010 har rörelseresultat genom ovan redovisade underhållsåtgärder och tillförda uppdrag succesivt sjunkit till -168 Mkr 2015

Investeringar

Under perioden 2010-2015 har den årliga investeringsnivån, oaktat fusionen av Gamla Ullevi, ökat jämfört med perioden 2001-2009.

I tidigare hyresavtal slutfinansierade fastighetsägarna en stor del av Got Events investeringar genom årliga hyrestillägg. I den nu gällande hyresmodellen är detta inte längre möjligt varför Got Event finansierar samtliga åtgärder i bolagets gällande investeringsplaner.

Framtidsutsikter

Med ett ökat antal arenor för en lokal och nationell målgrupp har Got Events kostnader strukturellt ökat i förhållande till intäkterna. Vid goda år kan detta kompenseras av stora evenemang och konserter. Givet det driftsuppdrag som Got Event har kräver den löpnade verksamheten ingen ökad kommunal finansiering. Den stora kostnadmässiga utmaningen inför framtiden ligger i underhåll, reinvesteringar, och nyinvestering i anläggningarna där kommande politiska beslut om arenornas utveckling och framtid är avgörande.

Merparten av anläggningarna är gamla och underhållsbehovet är stort. De arenor som främst behöver underhållas är Valhalla bad- och sporthallar, Nya Ullevi och Gamla Ullevi.

Ny- och reinvesteringarna syftar till att ersätta uttjänta byggnadsdelar eller modernisera anläggningarna så att de möter kundernas krav (besökare och arrangörer) och i förlängningen säkra befintliga intäktströmmar samt skapa förutsättningar för att locka nya besökare och nya typer av evenemang och arrangörer till Göteborg. Den arena som främst står inför nyinvesteringar är Scandinavium.

Tillsammans med Higab pågår ett arbete med att ta fram investerings – och underhållsplaner för de olika arenorna. Nedan redovisas preliminära beräkningar för ökade kostnader i bolaget.

- Scandinavium - För att behålla Scandinaviums konkurrenskraft i ett tio års perspektiv så krävs en modernisering av arenan. Underhåll och investeringar uppskattas till ca 145 mnkr och driftskostnaderna (driftnetto och ökade hyreskostnader) bedöms öka med ca 4,7 mnkr årligen. Scandinaviums utveckling på längre sikt är avhängigt kommande politiska beslut om framtida inomhusarena i Göteborg. Kommunstyrelsen har i kompletteringsbudgeten våren 2016 ställt sig positivt till att åtgärder för 100 Mkr får genomföras i Scandinavium men har i beslutet inte tilldelat några medel. År 2016 förväntas Got Event finansiera åtgärderna med egna medel och finansieringen av 2017 års åtgärder är hänskjutna till ordinarie budgetberedning.
- Valhallabadet – Styrelsen i Got Event har, med tillstyrkande av KI och Stadshus gjort en hemställan hos kommunstyrelsen om ställningstagande till Valhallabadets framtid. En fortsatt drift av Valhallabadet i perspektivet 25 år, som Higab bedömt förutsätter en genomgripande renovering för 245 Mkr, bedöms öka hyreskostnaderna med ca 23 Mkr per år under kommande 10-årsperiod.

Med ett driftsperspektiv på 4 år krävs akuta underhållsåtgärder motsvarande 5,5 Mkr per år 2016 och 2017 för att säkerställa driften av anläggningen i avvaktan på ställningstagande till badets framtid. Efter 4 år bedöms badet vara uttjänt. Kommunstyrelsen har i kompletteringsbudget våren 2016 föreslagit ett utökat koncernbidrag om 3,5 Mkr för 2016.
- Nya Ullevi - Higab har genomfört fastighetsanalyser och bedömt underhållsbehovet för Nya Ullevi 2017-2022. En preliminär beräkning har redovisat ett underhållsbehov som uppgår till 19 Mkr 2017 och 4,4 Mkr per år 2018-2022 utöver befintlig budget. Bolaget förbereder ett ärende inför budgetberedning 2017.
- Gamla Ullevi – En utredning avseende vibrationer pågår under 2016 tillsammans med Higab. Den ekonomiska effekten är okänd i nuläget.
- Nya ishallar vid Frölundaborg där Got Event preliminärt kan få driftsansvaret. Ekonomisk effekt okänd i nuläget.

Viktiga framtidsfrågor för Got Event

Det är ett par viktiga framtidsfrågor som Got Event har och som påverkar ekonomin.

1) Hyresmodell med fastighetsägaren Higab

Utan att föregå den fördjupning som Stadshuset gett Göteborg & Co i uppdrag att utföra, så finns i dagsläget oklarheter om fördelning av kostnadsansvaret avseende underhåll i anläggningarna. Nuvarande modell riskerar långsiktigt innebära att underhållet eftersätts eftersom fastighetsägaren (HIGAB) visserligen har ett ansvar för fastigheterna enligt sitt ägardirektiv men har inte höjd för underhållet i hyressättningen. Hyresgästen (Got Event) har inte ett uppdrag eller koncernbidrag som är anpassat för att ansvar för underhållsåtgärder i fastigheten. Modellen kan långsiktigt innebära att fastigheterna tappar sitt värde samtidigt som möjligheten att använda dem gradvis försämras.

2) Underhållskostnader och investeringar

Ovan beskrivna underhålls- och investeringsbedömningar ger en uppfattning om vilka kostnadsökningar som bolaget står inför givet vilka politiska vägval som görs. Valhalla bad- och sporthallars framtid är en viktig fråga att få löst så snart som möjligt.

För närvarande saknas kvantifierbara underhållskalkyler för Gamla Ullevi och driftskostnadskalkyler för nya ishallar vid Frölundaborg. Higab och Got Event har löpande strategimöten för att ta fram detta. I dagsläget är det därför svårt att tydligt ange vilka totala kostnadsökningar som Got Event står inför och vilket investeringsbehov som föreligger. Det gör det viktigt att Got Events fortsatta kommunicerar en helhet för samtliga anläggningar så att det går att göra en helhetsbedömning av behovet. Det pågående arbetet med anläggningsstrategin blir ett viktigt verktyg för att se helheten där även identifierat underhållsbehov behöver beaktas.

Samtidigt som det är lätt att få intrycket att underhållskostnader och hyreskostnader ökar är det viktigt att erinra om att det underhåll av Nya Ullevi som genomförs 2013-2017 finansierats genom ett extra tillskott om 10 Mkr per år. Givet att nuvarande koncernbidragsnivå kvarstår 2018 finns utrymme för kostnadsökningar motsvarande Scandinaviums modernisering och den uppskattade årliga kostnadsökning gällande Nya Ullevi utan att koncernbidragets nivå behöver öka. Då har inte hänsyn tagits de kostnader som kan komma uppstå när ställningstagande tas om Valhallabadet och Valhalla sporthallars framtid.

3) Framtida hemvist för Valhallabadet, Valhalla Sporthallar och Frölundaborg

Den 6 april 2016 lämnade SLK ett svar på uppdraget från KF att genomföra en översyn av befintliga anläggningar som Got Event AB har driftsansvar för i syfte att renodla ansvaret i förhållande till Idrotts- och föreningsnämndens uppdrag.

Stadsledningskontoret skriver:

”Stadsledningskontorets bedömning är att den verksamhetsmässiga driften av Valhallabadet, Valhalla sporthallar och Wallenstamhallen kan flyttas över till idrotts-

och föreningsnämnden eftersom denna verksamhet är en del av idrotts- och föreningsnämndens kärnverksamhet och inte är en del av Got Event AB:s kärnverksamhet. En eventuell överföring av dessa verksamheter skulle få ekonomiska konsekvenser då finansieringsansvaret flyttas från bolagssektorn till kommunen. Dessa effekter bör övervägas i budgetarbetet innan beslut om överföring kan ske.

Avseende Frölundaborg bör ett beslut avvaktas tills det är klarlagt hur en tilltänkt utbyggnad av fastigheten kommer att påverka verksamhetsinnehållet.”

Stadsledningskontoret lämnade inga förslag till beslut utan lämnar underlaget för vidare politisk beredning. En eventuell förändring av verksamheten minskar Got Events intäkter och kostnader för överlämnade anläggningar. Got Event ser i nuläget mindre synergier med Vallhallabadet från övrig verksamhet men har påtalat att man befarar synergiförluster vad gäller Valhalla Sporthallar och Frölundaborg. Dessa är inte kvantifierade i underlaget. Got Event föreslår att hemställa avseende Valhallafastighetens livslängd samt framtida verksamhetsinriktning (fritidsbad och/eller tävlingsarena) beaktas innan en eventuell överföring beslutas. Higab har i uppdrag att utreda möjligheten för Frölundaborg att tillfälligt ersätta Lisebergshallen vilket gör att karaktären som evenemangsarena förstärks.

GÖTEBORG & CO KOMMUNINTRESSENT AB**PROTOKOLLSUTDRAG (3/2016)**

Vid styrelsemöte i Göteborg & Co Kommunintressent AB, 2016-04-26

13 § Svar på uppdraget från Stadshus AB angående Samordnad analys Västlänken (bilaga7-8)

Förelåg förslag att ge t.f. VD i uppdrag att fortsatt följa Västlänkens planering och genomförande och vid behov återkomma till styrelsen med information samt att översända beslutsunderlag med bilagor till Stadshus AB som svar på lämnat uppdrag.

Styrelsen beslutade

1. Ge t.f. VD i uppdrag att fortsatt följa Västlänkens planering och genomförande och vid behov återkomma till styrelsen med information.
2. Översända beslutsunderlag med bilagor, enligt bilaga 7-8 till kallelsen, till Göteborgs Stadshus AB som svar på uppdraget Samordnad analys Västlänken.

Styrelsen gjorde följande tillägg;

I förslaget till skrivelse framkommer en tydlig bild av att västlänken har stor påverkan på klustret, mest för Liseberg men också för de övriga delarna. Inte minst ur ett besöksnäringssperspektiv ser vi betydande påverkan. Att saker ändras under ett så här stort projekts gång är naturligt, men det är särskilt angeläget för vårt kluster att samordning och information är både tidig och tillförlitlig, inte minst eftersom flera av evenemangen har lång planeringshorisont. Visst gör det skillnad om Lisebergshallen rivs 2018 eller 2020. Med anledning av detta föreslås styrelsen att utöver det samlade utlåtandet särskilt betona att:

Utifrån den sammanvägda bedömningen av västlänkens påverkan på staden utifrån klustret och besöksnäringen vill styrelsen särskilt betona behovet av väl fungerande samordning och korrekt information till alla samverkande parter.

Paragrafen justerades omedelbart.

Dag som ovan

Jan Persson
sekreterare

Justeras:

Håkan Linnarsson
ordförande
Anders Pettersson
utsedd justerare

Diarenummer: 0138/16

Handläggare: Camilla Nyman
Tel: 031-368 40 11
E-post: camilla.nyman@goteborg.com

Återkoppling ägardialog Göteborgs Stadshus AB Samordnad analys Västlänken

Förslag till beslut i styrelsen för Göteborg & Co Kommunintressent AB

- 1) Ge tf VD i uppdrag att fortsatt följa Västlänkens planering och genomförande och vid behov återkomma till styrelsen med information
- 2) Översända detta beslutsunderlag med bilagor till Göteborgs Stadshus AB som svar på uppdraget Samordnad analys Västlänken

Ärendet

Inledning

Den 19 oktober 2015 genomförde Stadshus AB och Göteborg & Co Kommunintressent AB (KI) ägardialog för klustret Turism, Kultur och Evenemang.

Stadshus beslöt på sitt styrelsemöte den 2 november 2015 om en handlingsplan från ägardialogen med 6 aktiviteter varav 5 riktades mot klustret. En av aktiviteterna formulerades enligt följande:

Samordnad analys Västlänken

”Byggandet av Västlänken får en stor påverkan på flera av bolagen i klustret. Kommunintressent AB ska genomföra en konsekvensanalys av dess effekter på verksamheterna”.

Göteborg & Co har tagit del av befintlig dokumentation från bolagen i klustret samt Stadens och Trafikverkets utredningar som funnits relevanta. Dokumentationen har kompletterats med ett antal intervjuer.

Bifogad rapport(bilaga 1) innehåller en kort beskrivning av Västlänken och hur byggandet av den påverkar omgivningen vid stationslägen och vid öppna schakt. Vidare redovisas vilka redan

genomförda konsekvensanalyser som utförts och i sammanfattad form beskrivs de slutsatser som dragits. Rapporten beskriver tänkbara förändringar i förutsättningarna att bedriva verksamhet inom klustret turism, kultur och evenemang.

Slutsatser

Redovisad kartläggning kan sammanfattas i följande slutsatser:

Projektets tidplan är på grund av tillståndsprocess och upphandlingar fortfarande inte helt fastställd varför det är svårt att bestämt beskriva när olika platser kommer vara påverkade av Västlänkens utbyggnad.

Infrastrukturprojekt av Västlänkens omfattning och spridning får en påverkan på staden. Även Klustrets bolag och dess möjlighet att bedriva verksamhet påverkas, framför allt vad gäller Liseberg och Got Event. Bolagen och Svenska Mässan har under en längre tid getts möjlighet att lämna synpunkter och förbättringsförslag och upplevs ha kontroll över vilka Västlänkens konsekvenser på sina respektive verksamhet.

Byggandet av station Korsvägen med tillhörande tunnel i öppet schakt genom Liseberg bedöms ha den största påverkan på klustret och besöksnäringen och det pågår en ständig dialog med Trafikverket kring byggprocessen och hur ingreppen i parken kan minimeras.

Liseberg är Nordens största turistmål med 3 miljoner besökare och Projektet kan innebära att Liseberg förlorar gäster. Om besökstappet blir stort innebär det ett resultatbortfall för Liseberg och för hela destinationen Göteborg. Liseberg kommer följa sin gästutveckling för att eventuellt väcka talan om företagsskada i efterhand..

Genom att Lisebergshallen rivs förloras en arena som idag står värd för ca 108 evenemang om året. Got Event utreder möjligheten att förlägga evenemangen på befintliga anläggningar i staden. Rivningen är preliminärt planerad till 2018 varför det är väsentligt att frågan om temporär och/eller permanent arena/arenor besvaras senast under våren 2017.

Byggandet av Station Korsvägen kommer innebära två större trafikomläggningar på 10 veckor åt gången och att Korsvägen under byggperioden kommer få en annorlunda utformning. Under tiden de större trafikomläggningarna genomförs kommer tillgängligheten till Korsvägen minska. Farhågorna att hela Korsvägen kommer att uppfattas som en stökig byggarbetsplats under 5-6 år är sannolikt överdrivna då kartläggningen visar att Trafikverket tagit fram ett särskilt gestaltungsprogram för hela byggtiden och kommer involvera aktörerna runt Korsvägen i arbetet. Arbetsområde Korsvägen kommer sannolikt inte utgöra något större hinder för mötes- och evenemangsverksamheten i området men det behövs informationsinsatser till besöksnäringens intressenter och ambassadörer för att lugna eventuell oro.

Under perioden då Västlänken byggs planeras ett antal ytterligare stora infrastrukturs- och byggnadsprojekt vilket kommer innebära att tillgängligheten ytterligare försvåras. Organisationen KomFram Göteborg har en nyckelroll för att strategiskt minimera påverkan och tillgängligheten i staden och har också uppmärksammat evenemangsperspektivet i sitt arbete.

KomFram Göteborg kommer fokusera till Korsvägenområdet och trafiksituationen däromkring under våren 2016.

En eventuell rivning av Örgrytemotet kan komma att innebära att tillgängligheten försämras till och från framför allt Liseberg, Svenska Mässan, Universeum och Scandinavium.

Arbetsområde Haga kommer innebära att fest- och evenemangsplatser som Rosenlundsplatsen, Roselundskanalen och Pusterviksplatsen inte kan användas mellan 2018 och 2024.

Arbetsområde Centralen innebär att fest- och evenemangsplatser på Kanaltorget inte kan användas mellan 2018 och 2024.

Rekommendationer

Göteborg & Co rekommenderas skapa förutsättningar för att kunna genomföra följande konkreta aktiviteter föranledda av Västlänken.

Under arbetets gång har en dialog upprättats med projektledarna för Centralen, Haga respektive Korsvägen. För att kunna följa utvecklingen av Trafikverkets byggplaner ska kontakterna upprätthållas och Göteborg & Co bör begära att bli involverade i gestaltningsprogrammet under byggtiden. Genom detta arbete har Göteborg & Co blivit inbjudna till deltagande av Trafikverket.

Göteborg & Co föreslås skapa och uppdatera informationsmaterial till besöksnäringen och dess ambassadörer för att lindra den oro som finns om Västlänkens påverkan och genom materialet skapa gemensamma bilder av tillgänglighet, tidplan och gestaltning av arbetsplatserna.

Nya evenemangs- och festplatser behöver identifieras för att ersätta Kanaltorget, Rosenlundsplatsen och Rosenlundskanalen.

För att säkra en långsiktighet i informationsflödet för samordning bland infrastrukturprojekten ska en upprättas en dialog med KomFram Göteborg i syfte att de långsiktigt beslutade evenemangen och mötena förs in i gruppens planering. Informationsflödet behövs omgående som ett komplement till den evenemangslista KomFram Göteborgs idag har tillgång till. I informationen behöver vikten av de årligen återkommande evenemangen och mässorna särskilt lyftas fram. Genom att upprätta kommunikationen kan arbetet med såväl större och längre värvarprocesser som evenemang med kortare ledtider underlättas.

Att bevaka uppföljningen av arbetet med Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet blir central. Många av besöksnäringens framtida nyckelfrågor runt Korsvägen behandlas inom ramen för detta arbete. Det gäller främst frågor om evenemangsstråkets gestaltning, framtida investeringar i evenemangsstråket, Lisebergs möjlighet att bedriva nöjesparkverksamhet samt frågor om framtida trafikflöden och parkeringsmöjligheter.

Ekonomiska konsekvenser

De resurser som krävs för att fortsatt följa utvecklingen av Västlänkens planering och genomförande ryms inom budget för Göteborg & Co.

Olika Perspektiv

Barnperspektivet

Uppföljning av Västlänkens planering och genomförande har ingen direkt konsekvens inom barnperspektivet.

Jämställdhetsperspektivet

Uppföljning av Västlänkens planering och genomförande har ingen direkt konsekvens inom barnperspektivet.

Mångfaldsperspektivet

Uppföljning av Västlänkens planering och genomförande har ingen direkt konsekvens inom mångfaldsperspektivet.

Miljöperspektivet

Uppföljning av Västlänkens planering och genomförande och väl föreslagna åtgärder för bidra till en god miljö i anslutning till byggplatserna och kan bidra till en bra vistelsemiljö.

Omvärldsperspektivet

Uppföljning av Västlänkens planering och genomförande och väl föreslagna åtgärder för att mildra eventuella konsekvenser kan bidra till bibehållen konkurrenskraft under byggperioden.

Bilagor

Bilaga 8 Samordnad analys Västlänken

Expedieras

Göteborgs Stadshus AB

Göteborg 2016-04-26

*Underlag svar Göteborgs
Stadshus uppdrag från
ägardialogen 2015 rubricerat
Samordnad analys projekt
Västlänken*

Sammanfattning

Denna rapport utgör grunden för det svar på uppdraget ”Samordnad analys Västlänken ” som Göteborg Stadshus AB gav till Göteborg & Co Kommunintressent hösten 2015.

Västlänkens omfattning och utspridning kommer ha påverkan på staden och dess tillgänglighet. Projektets tidplan är på grund av tillståndsprocess och upphandlingar fortfarande inte helt fastställd varför det är svårt att bestämt beskriva när olika platser kommer vara påverkade av Västlänkens utbyggnad. Det är inte bara byggandet av Västlänken och det Västsvenska paketet som har påverkan på framkomligheten och tillgängligheten i staden under den närmaste 10-årsperioden. Parallellt med byggandet av Västlänken pågår det ca 60 andra större nyanläggningsprojekt samt ett antal underhållsarbeten. Organisationen KomFram Göteborg har en nyckelroll för att strategiskt minimera påverkan och tillgängligheten i staden och har också uppmärksammat evenemangsperspektivet i sitt arbete. Fyra områden har identifierats som särskilt viktiga för klustret. Det är platserna runt Kanaltorget (festplats för Göteborgs Kulturkalas), Stora Hamnkanalen och Rosenlunds-kanalen (Paddanbåtarna och Kajaksightseeing) och Korsvägenområdet.

Klustrets bolag och dess möjlighet att bedriva verksamhet påverkas, framför allt vad gäller Liseberg och Got Event. Bolagen och Svenska Mässan har under en längre tid getts möjlighet att lämna synpunkter och förbättringsförslag och upplevs ha kontroll över vilka Västlänkens konsekvenser blir på sina respektive verksamheter. Byggandet av station Korsvägen med tillhörande tunnel i öppet schakt genom Liseberg bedöms ha den största påverkan på klustret och besöksnäringen och det pågår en ständig dialog med Trafikverket kring byggprocessen och hur ingreppen i parken kan minimeras.

Liseberg är Nordens största turistmål med 3 miljoner besökare och projektet kan innebära att Liseberg förlorar gäster. Om besökstappet blir stort innebär det ett resultatbortfall för Liseberg och för hela destinationen Göteborg. Liseberg kommer följa sin gästutveckling för att eventuellt väcka talan om företagsskada i efterhand. Genom att Lisebergshallen rivs förloras en arena som idag står värd för ca 108 evenemang om året. Got Event utreder möjligheten att förlägga evenemangen på befintliga anläggningar i staden och Higab har fått i uppdrag att utreda möjligheterna att utbyggnaden av Frölundaborg kan utformas på ett sådant sätt att den kan vara en ersättning.

Byggandet av Station Korsvägen kommer innebära två större trafikomläggningar på 10 veckor åt gången och att Korsvägen under byggperioden kommer få en annorlunda utformning. I slutskedet av denna utredning meddelade Trafikverket att de överväger att kasta om ordningen på etapperna. Under tiden de större trafikomläggningarna genomförs kommer tillgängligheten till Korsvägen minska.

Arbetsområde Korsvägen kommer sannolikt inte utgöra något större hinder för mötes- och evenemangsverksamheten i området men det behövs informationsinsatser till besöksnäringens intressenter och ambassadörer för att lugna eventuell oro.

En eventuell rivning av Örgrytemotet kan komma att innebära att tillgängligheten försämras till och från framför allt Liseberg, Svenska Mässan, Universeum och Scandinavium. Arbetsområde Haga kommer innebära att fest- och evenemangsplatser som Rosenlundsplatsen, Roselundskanalen och Pusterviksplatsen inte kan användas mellan 2018 och 2024. Arbetsområde Centralen innebär att fest- och evenemangsplatser på Kanaltorget inte kan användas mellan 2018 och 2024.

I rapporten lämnas ett antal rekommendationer om fortsatt arbete med där Göteborg & Co förslås bevaka byggplanerna och aktivt delta i gestaltningsprogrammen under byggtiden av Västlänken. Vidare föreslås att ett informationsmaterial för besöksnäringen och dess ambassadörer tas fram och att nya evenemangsplatser identifieras. Dialogen med KomFram Göteborg ska intensifieras och Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet bevakas noggrant.

Inledning

Bakgrund

Den 19 oktober 2015 genomförde Stadshus AB och Göteborg & Co Kommuntressent AB (KI) ägardialog för klustret Turism, Kultur och Evenemang.

Stadshus beslöt på sitt styrelsemöte den 2 november 2015 om en handlingsplan från ägardialogen med 6 aktiviteter varav 5 riktades mot klustret. En av aktiviteterna formulerades enligt följande:

Samordnad analys Västlänken

”Byggandet av Västlänken får en stor påverkan på flera av bolagen i klustret. Kommuntressent AB ska genomföra en konsekvensanalys av dess effekter på verksamheterna”.

Omfattning

Denna promemoria innehåller en kort beskrivning av Västlänken och hur byggandet av den påverkar omgivningen vid stationslägen och vid öppna schakt. Vidare beskriver promemorian vilka redan genomförda konsekvensanalyser som utförts och i sammanfattad form beskrivs de slutsatser som dragits. Rapporten beskriver tänkbara förändringar i förutsättningarna att bedriva verksamhet inom

klustret turism, kultur och evenemang. Slutligen presenteras ett antal slutsatser och rekommendationer till fortsatta arbete.

Tillvägagångsätt

Utredningen har tagit del av befintlig dokumentation från bolagen i klustret samt Stadens och Trafikverkets utredningar som funnits relevanta. Dokumentationen har kompletterats med ett antal intervjuer genomförts.¹

Destinationen Göteborg

Göteborg har en lång och framgångsrik historik som turist-, mötes- och evenemangsstad. En unik position har skapats bland annat genom att stadens bolag och förvaltningar genom samverkan tagit ett gemensamt ansvar och ständigt strävat mot att vara ledande. En av Göteborgs främsta konkurrensfördelar mot andra städer är det centrala turist-, mötes- och evenemangsområdet runt Korsvägen. Koncentrationen av besöksnäring drivande infrastruktur med gångavstånd till stadens centrum innebär en låg miljöpåverkan när besökaren väl är på plats i Göteborg. En järnvägsstation på Korsvägen med en framtida anslutning till Landvetter Flygplats och direkt tillgång från stora delar av regionen med tåg förstärker Göteborgs konkurrenskraft och möjligheten att stärka besöksnäringen i Göteborg långsiktigt.

Sammanfattning Västlänkens genomförandeplan

Västlänken blir en dubbelspårig järnvägsförbindelse för pendel- och regiontåg genom centrala Göteborg. Den kommer att bli cirka åtta kilometer lång, och av dessa kommer drygt sex kilometer att gå i bergtunnel. Västlänken inkluderar tre underjordiska stationer som kommer att byggas vid Göteborgs Central, Haga och Korsvägen.

Med Västlänken kommer pendel- och regiontåg att kunna passera vidare genom Göteborg och genom nya stationer menar Trafikverket att resenärerna kan spridas ut på fler stationer i staden och trycket på både Göteborgs central och på kollektivtrafiksystemet lättar. Både den lokala och regionala kollektivtrafiken förväntas bli effektivare, vilket gynnar kollektivtrafikpendlarna inom Göteborg och i hela regionen, och ska bidra till att Västsverige blir en större arbetsmarknadsregion genom att förbindelserna mellan Göteborg och övriga orter förbättras.

¹ Liseberg, Got Event, Svenska Mässan, Stadshus AB, Wonderful Copenhagen, Trafikkontoret, Trafikverket och KomFram Göteborg

Med anledning av att tillståndsprocessen för projektet ännu inte är avslutad och att upphandlingsprocessen för entreprenaderna förändrats är det inte möjligt att idag definitivt beskriva projektets tidsramar och uppdelning. Trafikverket fortsätter dock sin planering efter sin ursprungliga plan.

Den återstående tillståndsprocessen har Fastställelseprövningen av järnvägsplanen (motsvarande detaljplan) som ett nästa steg. Den beräknas vara klar i månadsskiftet april/maj 2016. Beslutet kan överklagas till regeringen. Om det sker och regeringen tillstyrker planen beräknas den vinna laga kraft i början av 2017. Därefter kan Mark- och Miljödomstolen inleda sin huvudförhandling i målet, en process som beräknas vara klar till sommaren 2017. Domstolens beslut kan sedan överklagas till Mark- och Miljööverdomstolen.

Givet en positiv tillståndsprocess och efter att alla entreprenader upphandlats beräknas byggandet av Västlänken komma igång i januari 2018. Nedanstående beskrivningar och tidsramar utgår från byggstart i januari 2018.

Trafikverkets genomförandeplan

Projektets omfattning och utspridning kommer ha påverkan på staden och dess tillgänglighet. Platserna där sträckning och stationer byggs i områden som kräver öppna schakt kommer påverkas i större utsträckning än där arbetet sker i berg.

Nedan beskrivs sammanfattat förutsättningarna för byggområden i anslutning till områden som identifierats som särskilt viktiga för klustret. Det är platserna runt Kanaltorget (festplats för Göteborgs Kulturkalas), Stora Hamnkanalen och Rosenlundskanalen (Paddanbåtarna) och Korsvägenområdet. Förutsättningarna för byggområdet inom Lisebergs område beskrivs separat längre fram i rapporten.

Station Centralen med fokus Kanaltorget och Stora Hamnkanalen

Bygget av station Centralen delas in i två huvudetapper. I den första etappen mellan 2018-2021 pågår arbeten från nuvarande Göta älvbron och österut. Denna del av stationen beräknas öppna årsskiftet 2023/2024 och vara en förstärkning av nuvarande säckstation. Den andra etappen från Göta älvbron och västerut påbörjas 2020 eller 2021 när trafiken kan flyttats över till den nya Hisingsbron och dagens kollektivtrafikramper kan rivas. Under perioden 2018-2024 kommer delar av Kanaltorget vara ett öppet schakt och en större del av torget kommer ianspråkats för tillfällig markåtkomst. Det innebär att biltrafiken kommer att flyttas ner mot Operan och det nedre Kanaltorget. Torget kommer inte vara tillgängligt som evenemangsplats mellan åren 2018-2024.

Stora Hamnkanalen måste hållas öppen till 40% för att säkerställa vattengenomströmningen. Detta innebär att båttrafik kan passera genom kanalen

under byggtiden och torde således inte inskränka möjligheten till båttrafik under byggtiden.

Station Haga med fokus Rosenlundskanalen

Station Haga kommer att byggas under perioden 2018-2024. Arbetet innebär att hela Pustervikskajen i söder och Rosenlundsplatsen i norr kommer ianspråkats under byggtiden. Rosenlundsbron kommer rivas och återställas efter byggtiden. Cykel- och gångtrafik över kanalen kommer säkerställas genom tillfälliga broar.

Med undantag av kortare perioder för omläggning kommer kollektivtrafiken i området fungera.

Även Rosenlundskanalen måste hållas öppen för att säkerställa vattengenomströmning vilket även här möjliggör båttrafik (Paddan, Kajak m.m.).

Station Korsvägen

På grund av att entreprenaden för Korsvägen kommer att samordnas med upphandlingen av entreprenaden för Haga station är tidplanen för Station Korsvägen mer osäker än för övriga stationer. Arbetet på station Korsvägen kommer ske i två etapper. Etapp ett, som beräknas pågå under tre år, inleds med att kollektivtrafiken stängs av i tio veckor under sommaren och trafiken runt Korsvägen läggs om. Enligt Trafikverket är detta ingrepp det som enskilt stör trafiken på Korsvägen mest. Ursprungligt skulle omläggningen ske under sommaren 2018 men prognosen pekar nu mot att arbetet skjuts upp till sommaren 2019. Under etapp ett är det centrala och södra Korsvägen som berörs men efter färdigställande kommer Korsvägen kunna öppnas då endast arbete under mark med stationsbyggnaden återstår.

I etapp två berörs norra delen av Korsvägen mellan gångvägen mot Lisebergs entré och Universum. Inför den etappen sker en ny trafikomläggning för biltrafiken och den spårbundna kollektivtrafiken återigen kan gå enligt ordinarie väg. Etapp två beräknas ha en byggtid mellan 2022-2024.

De trafikomläggningar för biltrafiken som sker på Korsvägen kommer till viss del vara temporära och till viss del permanenta. Under byggtiden kommer delar av spårvägstrafiken mot Mölndal ersättas med buss. Byggtrafiken under etapp 1 kommer gå söder om Korsvägen på Mölndalsvägen och på Örgrytevägen under etapp 2.

I slutskedet av denna utredning meddelade Trafikverket att de överväger att kasta om ordningen på etapperna.

Trafikverket planerar för att på- och avfartsrampen Örgrytemotet för södergående trafik på E6 rivs temporärt 2020 om inte anbudsvinnande entreprenör kan visa att den kan stå kvar under byggtiden. Rampen återställs 2022. Hur den utformas är en fråga för Göteborgs Stad som lyft den i Stadsutvecklingsprogrammet för

Korsvägenområdet (se nedan). Konsekvenser av en rivning av rampen utreds av Trafikverket som har ambitionen att finna kompenserande lösningar.

Västlänkens påverkan på klustrets verksamheter

Destinationen (Göteborg & Co)

Frågan om Västlänkens påverkan på Destinationen har bevakats på en strategisk nivå för destinationens långsiktiga utvecklingspotential genom de grupper där representation funnits som t.ex. VD-rådet och evenemangsgruppen. Trafikverkets målgrupp för samverkan har varit de som uppfattas vara fastighetsägare eller större verksamhetsutövare i området runt Korsvägen.

Västlänkens påverkan på Göteborg ur ett turist-mötes och evenemangsperspektiv.

Generellt sett så kommer tillgängligheten och framkomligheten i Göteborgs Centrum att påverkas under byggtiden. Trafikomläggningar och kollektivtrafikförändringar kan komma att uppfattas som förvirrande för en besökare oavsett om transporten sker med bil, cykel, kollektivtrafik eller gående. Utöver det kommer byggtrafiken till och från arbetsplatserna från tid till annan vara omfattande. Genom tydlig aktuell information och vägvisning kan förvirringen mildras. Inom ramen för bolagets uppdrag med Göteborgs 400-års jubileum har metoden ”byggplatsen som arena/attraktiva byggplatser” utvecklats. Trafikkontoret fick uppdraget att genomföra en förstudie och även detta arbete kan hjälpa till att mildra de negativa effekter som kan uppstå av tillfälliga byggarbetsplatser.

Generellt finns en farhåga att hela innerstaden kommer att uppfattas som en arbetsplats. Även om ingreppen är stora så sker anläggningsarbetena inom avgränsade områden ingärdade av plank som enligt Trafikverkets ambitioner kommer ges en god gestaltning.

Mötesstaden

Mötesstaden har upplevt att det finns en oro bland kongressambassadörer inom Göteborgs universitet och Chalmers att byggandet av Korsvägen kommer innebära stora svårigheter att genomföra kongresser och mässor i Göteborg. Genom information är det sannolikt möjligt att stilla denna oro då Korsvägen även under byggtiden kommer kunna fungera och att byggarbetena med undantag av trafikomläggningsarbeten kommer att ske inom ett avgränsat område på motsvarande sätt som t.ex. när Svenska Mässan byggde det tredje hotelltornet.

Svenska Mässan har inte gjort någon samlad analys av Västlänkens påverkan utan i de svar som presenterats till Trafikverket löpande beskrivit konsekvenser.

Mässan har under lång tid, tillsammans Liseberg, Got Event och Universeum, getts möjligheter att lämna synpunkter på Korsvägens utformning.

Svenska Mässan har konstaterat att man inte har någon formell rätt att inkomma med skadeståndskrav i samband med byggandet av Västlänken då informationen om arbetet hittills visat att det endast kommer bedrivas utanför Mässans tomtgräns. Synpunkterna har därför fokuserat på att i största möjliga mån minska störningarna under byggperioden. För närvarande fokuseras diskussionen på att se till att byggplatserna närmast Svenska Mässan känns så attraktiv som möjligt under byggtiden. Svenska Mässan påpekar att de byggt det tredje tornet och i planeringen av tornet övervägt Västlänkens konsekvenser utan att avstå att göra investeringen. Det finns således en tro hos Svenska Mässan att de inte ska bli så påverkade av projektet även om man menar att det kan finnas arrangörer som kräver att det inte ska vara en byggarbetsplats ett antal kilometer från mötesplatsen. Det är dock oklart i vilken utsträckning sådana krav ställs.²

Turiststaden

För Turiststaden är det främst ett eventuellt omfattande antal färre Lisebergsgäster som kan få konsekvenser för övrig besöksnäring i Göteborg. Vidare kan tillgängligheten till området innanför Vallgraven påverkas i någon omfattning genom trafikomläggningar vid Haga och Centralområdet.

Kanaltrafiken kommer inte påverkas av anläggningsarbetena i och runt Hamnkanalen och Rosenlundskanalen.

Evenemangsstaden

Icke arenabundna evenemang kommer inte att kunna förläggas till Rosenlundsplatsen, Pusterviksplatsen eller Kanaltorget mellan 2018 och 2024. Även andra ytor kan tillfälligt ianspråkta under vissa perioder av byggskedet. Detta innebär att vissa evenemangsplatser kan vara otillgängliga under stadens jubileumsår 2021 och kan innebära att andra kreativa lösningar måste tillämpas.

Got Event

Got Event har varit involverade i diskussionen med Trafikverket med bakgrund av att Lisebergshallen behöver rivas under byggtiden.

I dagsläget hyr Got Event Lisebergshallen av Liseberg under 8 månader av året och de förlägger ca 108 evenemang årligen vilka behöver omlokaliseras till andra anläggningar. I tillägg till detta bedrivs skolidrott i arenan. Kontraktet med Liseberg går ut i december 2017.

² Telefonsamtal med Petter Ullberg 2016-02-23

Got Event genomför för närvarande en kartläggning om det finns kapacitet inom staden för att hantera alla evenemang. I dagsläget förs främst en dialog med Redbergslids IK om vilka tillfälliga lösningar som kan vara tänkbara.

Tillsammans med Göteborg & Co arbetar Göteborgs Stadshus med en anläggningsstrategi som omfattar hela klustret Turism, Kultur och Evenemang som även omfattar frågan om ersättningsarena för Lisebergshallen.

Den 6 april 2016 fattade Kommunstyrelsen beslut att uppdra åt Higab att utreda om den redan beslutade utbyggnaden av Frölundaborg kan utformas på ett sådant sätt att Frölundaborg kan bli en temporär ersättning för Lisebergshallen.

Liseberg

Liseberg är den verksamhet inom klustret som absolut mest påverkas av Västlänken då den kommer att gå under den norra delen av Lisebergs områden. Liseberg har gjort ett omfattande arbete som sammanfattas i appendix 1 till denna rapport. Nedan redovisas projektet och konsekvenser kortfattat

Liseberg har sedan länge fört en dialog med Trafikverket och fått möjlighet att påverka projektet. Liseberg ser två nyckelfrågor; dels hur lång projekttiden blir för parken, dels hur gästtillströmningen kommer att påverkas.

Projektet innebär i korthet att Trafikverket kommer behöva

- 1) Riva byggnader i parken öster om huvudentrén mellan Örgrytevägen och Spegeldammen/Stora scen och där i ett öppet schakt bygga järnvägstunneln innan marken återställs. Även parkeringshus öster om parken kommer att rivas.
- 2) Tillfällig åtkomst till andra delar av parkens norra del för att utföra anläggningsarbetet.
- 3) Permanent åtkomst till delar av den norra parken och berget som kan komma att innebära restriktioner för Lisebergs framtida användande av ytorna.

Liseberg har utifrån gällande förutsättningar en god bild av de praktiska konsekvenserna för verksamheten även om det finns viss oro kring hur provisoriska ersättningsbyggnader kommer att fungera.

Liseberg känner en stor oro för att sämre tillgänglighet, färre parkeringsplatser, parkens logistik och estetik kommer innebära att gästerna väljer bort Liseberg och vad det ekonomiskt kommer innebära.

Liseberg har försökt hitta en ersättningsmodell för företagsskada men ser idag inte att man kommer komma överens med Trafikverket utan att man istället får avvakta utvecklingen och i efterhand försöka kräva eventuell ersättning.

Stadsteatern

För Stadsteatern har inga konsekvenser utöver de som gäller generellt identifierats.

Relevanta samverkansforum

I arbetet har vi identifierat en rad olika forum där frågor kring Västlänkens utformning behandlas. De forum som beskrivs nedan är de som uppfattas vara mest relevanta för klustret.

Trafikverket har under lång tid fört särskilda diskussioner med de verksamheter vilka är direkt påverkade av Västlänksprojektet. Liseberg, Got Event, Svenska Mässan och Universeum har dels varit inbjudna till enskilda samtal och dels har intressenterna träffats i grupp för att diskutera frågorna i sin helhet. Grupperingen sammankallas av Trafikverket och har på senare tid övergått i förhandlingar med varje verksamhet enskilt.

Evenemangsgruppen

I Evenemangsgruppen ingår Stadsbyggnadskontoret, Fastighetskontoret, Trafikkontoret, Liseberg, Got Event, Svenska Mässan och Göteborg & C. Där har frågor om Västlänkens påverkan på Korsvägen diskuterats löpande under lång tid.

"Plankgruppen" och Västlänkens Gestaltningprogram

I och med att byggandet av Västlänken i vissa delar kommer att ske i öppna schakt kommer det i byggskedet ta en större yta i anspråk än den färdiga anläggningen. I Trafikverkets gestaltningprogram för Västlänken finns förutom gestaltningprogram för Västlänkens olika delar även ett program för byggskedet.³ Enligt Trafikverket kan en väl genomtänkt sammanhållet gestaltning med konstnärliga inslag bidra till att skapa en positiv förväntan på Västlänken. För detta ändamål har en intern grupp med arbetsnamnet "plankgruppen" skapats hos Trafikverket. Gruppen ska arbeta med att skapa attraktiva byggarbetsplatser som väcker nyfikenhet. Det diskuteras också hur byggandet kan användas som en intressant arena för allmänheten⁴. Göteborg & Co har bjudits in till att delta i gruppens arbete.

Tillgänglighetsfrågan och KomFram Göteborg

Det är inte bara byggandet av Västlänken och det Västsvenska paketet som har påverkan på framkomligheten och tillgängligheten i staden under den närmaste 10-årsperioden. Parallellt med byggandet av Västlänken pågår det ca 60 andra

³ Olskroken planskildhet och Västlänken, Gestaltningprogram 2014-12-01 TRV 2014/8534 TRV 2013/92333

⁴ Framför allt inom Trafikkontorets grupp Vistas och Verka

större nyanläggningsprojekt samt ett antal underhållsarbeten. För att utifrån ett framkomlighetsperspektiv samordna dessa projekt har organisationen KomFram Göteborg bildats. Organisationen består av representanter från Göteborgs Stad, Trafikverket och Västtrafik. Målet är att säkerställa en attraktiv och fungerande stad för boende, besökare och näringsliv.

Med utgångspunkt i Västsvenska paketet har organisationen identifierat ca 40 projekt som de arbetar aktivt med för att säkerställa tillgängligheten till staden.⁵ Det finns en styrgrupp upprättad där ansvariga för de olika projekten samordnar sig. Gruppen har ett strategiskt synsätt på tillgänglighetsfrågorna och kommunikationen mellan projekten med innebörden att koordinering mellan projekten sker så att helheten ska fungera så tillfredsställande som möjligt. Det finns ett mandat att styra projekten så att framkomligheten i staden blir så god som möjligt.

Gruppen har även ett evenemangsperspektiv genom att de tar del av den sammanställning av beslutade evenemang som varje månad skickas till nålsögat. Gruppen har hittills fokuserat på de större beslutade evenemangen och de årligen återkommande evenemangen med syfte att få till en samordning rörande framkomligheten under de tider dessa äger rum.

Hittills har mycket fokus för arbetet i gruppen varit koncentrerat till området runt centralstationen. Nu kommer fokus att flyttas till Korsvägenområdet och området runt evenemangsstråket. Gruppen upplever att man har goda underlag vad gäller biltrafiken men lite sämre underlag vad gäller gång och cykeltrafik.

Erfarenheter

Köpenhamn har ett omfattande infrastrukturprojekt som innefattar en utbyggnad av tunnelbanesystemet i staden. Under detta bygge är det vissa delar av staden där tillgängligheten begränsats bl.a. är stora delar av Rådhusplatsen uppgrävd för ombyggnation. Projektet framhålls av vissa som ett exempel på hur man kan skapa en intressant arena av byggarbetsplatser genom att låta besökare se in i byggprocessen och skapa en spännande miljö.

Enligt Wonderful Copenhagen finns det inga data som kan verifiera tesen att projektet har haft en negativ inverkan på turismen till staden. År 2015 upplevde Köpenhamn ännu ett rekordår i antalet gästnätter och det finns i skrivande stund inga tendenser till trendbrott⁶.

⁵ Se bilaga 2 för en genomgång

⁶ Intervju med Lone Alletorp Callard, Head of Research, Wonderful Copenhagen

Efter Västlänken - Stadsutvecklingsplan för Korsvägenområdet

En nyckelprocess för besöksnäringen, med bäring på Västlänken, är stadsbyggnadskontorets Stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet vilken presenterades i en första version i januari 2016.⁷ Programmets uppgift är att sätta fokus på vilka olika förutsättningar och frågor som är viktiga för området och vilka utredningar som behöver göras. Programmet ska förmedla framtidsbilder för området på 2025-2035, efter det att Västlänken är klar. I området runt Korsvägen pågår arbete med ett antal detaljplaner, Trafikverket arbetar med planering och projektering för Västlänken och Akademiska Hus och Göteborgs Universitet har drivit ett arbete med dialog och parallella uppdrag för sin utveckling. Inom Västsvenska paketet drivs projekt 409 för åtgärder för ett väl fungerande Korsvägen. Till detta kommer ett antal förfrågningar om planbesked samt stadens egna utredningar. Programmet har varit på remiss för yttrande under februari-mars 2016. Göteborg & Co, Liseberg, Got Event och Svenska Mässan har lämnat yttrande. I svaren går att utläsa några nyckelfrågor av vikt att belysa närmare.

- Programmet upplevs inte omfatta ett tillräckligt stort område för att kunna beskriva och analysera eventuella konsekvenser av föreslagen på utformning av Korsvägen. Evenemangsstråket med Skånegatan och Vallhallagatan upplevs inte vara beskrivet tillräckligt omfattande i programmet. Det finns även synpunkter på att programmet inte i tillräcklig utsträckning beaktar att området runt Korsvägen är ett väsentligt nav i Göteborgs och Sveriges utveckling av besöksnäringen.
- Alla remissinstanser i klustret kommenterar de trafikberäkningar som utförts. I programmet beskrivs att antalet besökare i området kommer att öka med 40 % fram till år 2035 och att dagens biltrafik kommer att minska med 50% under samma period genom skiften till alternativa färdmedel. Leveranstrafiken berörs endast kort i förhållande till Liseberg och Universeum. Det saknas en underbyggande analys kring dessa beräkningar vad gäller besöksnäringens mål för expansion och vad eventuella kapacitetstillskott i investeringar kan innebära för besöksflöden. Även investeringar i befintliga anläggningar kan medföra ändrade besöksflöden och verksamheternas mål är att kunna ta emot större, fler och parallella möten och evenemang.

⁷ Stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet - Version 1.0, Januari 2016, Dnr 0668/12

- Frågan om de framtida parkeringsmöjligheterna i Korsvägenområdet belyses också. Liseberg uttrycker att minskade möjligheterna till parkering runt Liseberg kan medföra en minskning av antalet inresande besökare. Även Got Event och Svenska Mässan uttrycker samma farhågor gällande deras verksamheter.
- Liseberg lyfter att deras möjligheter att bedriva nöjesparksverksamhet inte ska begränsas genom bebyggelse eller andra ingrepp i närområdet vilket kan medföra att bullergränser skulle bli begränsade. Man kommenterar också gestaltungsförslaget som snarare döljer än öppnar upp mot Liseberg.
- Svenska Mässans uttrycker en stark önskan om att en av uppgångarna från Västlänken ska ledas rakt in i Svenska Mässans byggnader.

Slutsatser

Redovisad kartläggning kan sammanfattas i följande slutsatser:

Projektets tidplan är på grund av tillståndsprocess och upphandlingar fortfarande inte helt fastställd varför det är svårt att bestämt beskriva när olika platser kommer vara påverkade av Västlänkens utbyggnad.

Infrastrukturprojekt av Västlänkens omfattning och spridning får en påverkan på staden. Även Klustrets bolag och dess möjlighet att bedriva verksamhet påverkas, framför allt vad gäller Liseberg och Got Event. Bolagen och Svenska Mässan har under en längre tid getts möjlighet att lämna synpunkter och förbättringsförslag och upplevs ha kontroll över vilka Västlänkens konsekvenser blir på sina respektive verksamheter.

Byggandet av station Korsvägen med tillhörande tunnel i öppet schakt genom Liseberg bedöms ha den största påverkan på klustret och besöksnäringen och det pågår en ständig dialog med Trafikverket kring byggprocessen och hur ingreppen i parken kan minimeras.

Liseberg är Nordens största turistmål med 3 miljoner besökare och Projektet kan innebära att Liseberg förlorar gäster. Om besökstappet blir stort innebär det ett resultatbortfall för Liseberg och för hela destinationen Göteborg. Liseberg kommer följa sin gästutveckling för att eventuellt väcka talan om företagsskada i efterhand.

Genom att Lisebergshallen rivs förloras en arena som idag står värd för ca 108 evenemang om året. Got Event utreder möjligheten att förlägga evenemangen på befintliga anläggningar i staden. Rivningen är preliminärt planerad till 2018 varför det är väsentligt att frågan om temporär och/eller permanent arena/arenor besvaras senast under våren 2017.

Byggandet av Station Korsvägen kommer innebära två större trafikomläggningar på 10 veckor åt gången och att Korsvägen under byggperioden kommer få en annorlunda utformning. Under tiden de större trafikomläggningarna genomförs kommer tillgängligheten till Korsvägen minska. Farhågorna att hela Korsvägen kommer att uppfattas som en stökig byggarbetsplats under 5-6 år är sannolikt överdrivna då kartläggningen visar att Trafikverket tagit fram ett särskilt gestaltungsprogram för hela byggtiden och kommer involvera aktörerna runt Korsvägen i arbetet. Arbetsområde Korsvägen kommer sannolikt inte utgöra något större hinder för mötes- och evenemangsverksamheten i området men det behövs informationsinsatser till besöksnäringens intressenter och ambassadörer för att lugna eventuell oro.

Under perioden då Västlänken byggs planeras ett antal ytterligare stora infrastrukturs- och byggnadsprojekt vilket kommer innebära att tillgängligheten ytterligare försvåras. Organisationen KomFram Göteborg har en nyckelroll för att strategiskt minimera påverkan och tillgängligheten i staden och har också uppmärksammat evenemangsperspektivet i sitt arbete. KomFram Göteborg kommer fokusera till Korsvägenområdet och trafiksituationen däromkring under våren 2016.

En eventuell rivning av Örgrytemotet kan komma att innebära att tillgängligheten försämras till och från framför allt Liseberg, Svenska Mässan, Universeum och Scandinavium.

Arbetsområde Haga kommer innebära att fest- och evenemangsplatser som Rosenlundsplatsen, Roselundskanalen och Pusterviksplatsen inte kan användas mellan 2018 och 2024.

Arbetsområde Centralen innebär att fest- och evenemangsplatser på Kanaltorget inte kan användas mellan 2018 och 2024.

Rekommendationer

Göteborg & Co rekommenderas skapa förutsättningar för att kunna genomföra följande konkreta aktiviteter föranledda av Västlänken.

Under arbetets gång har en dialog upprättats med projektledarna för Centralen, Haga respektive Korsvägen. För att kunna följa utvecklingen av Trafikverkets byggplaner ska kontakterna upprätthållas och Göteborg & Co bör begära att bli involverade i gestaltungsprogrammet under byggtiden. Genom detta arbete har Göteborg & Co blivit inbjudna till deltagande av Trafikverket.

Göteborg & Co föreslås skapa och uppdatera informationsmaterial till besöksnäringen och dess ambassadörer för att lindra den oro som finns om Västlänkens påverkan och genom materialet skapa gemensamma bilder av tillgänglighet, tidplan och gestaltning av arbetsplatserna.

Nya evenemangs- och festplatser behöver identifieras för att ersätta Kanaltorget, Rosenlundsplatsen och Rosenlundskanalen.

För att säkra en långsiktighet i informationsflödet för samordning bland infrastrukturprojekten ska en dialog upprättas med KomFram Göteborg i syfte att de långsiktigt beslutade evenemangen och mötena föds in i gruppens planering. Informationsflödet behövs omgående som ett komplement till den evenemangslista KomFram Göteborgs idag har tillgång till. I informationen behöver vikten av de årligen återkommande evenemangen och mässorna särskilt lyftas fram. Genom att upprätta kommunikationen kan arbetet med såväl större och längre värvarprocesser som evenemang med kortare ledtider underlättas.

Att bevaka uppföljningen av arbetet med Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet blir central. Många av besöksnäringens framtida nyckelfrågor runt Korsvägen behandlas inom ramen för detta arbete. Det gäller främst frågor om evenemangsstråkets gestaltning, framtida investeringar i evenemangsstråket, Lisebergs möjlighet att bedriva nöjesparkverksamhet samt frågor om framtida trafikflöden och parkeringsmöjligheter.

Bilagor

Appendix 1 Sammanfattning Liseberg⁸

Liseberg menar att de fört en konstruktiv dialog med Trafikverket, vilket resulterat i att Liseberg fått goda möjligheter att lämna sina synpunkter på Projektet. Dialogen har på senare tid övergått i att främst avse det praktiska genomförandet och överenskommelse om ersättning. I skrivande stund har Liseberg månatliga möten med projektledaren för Station Korsvägen.

Västlänkens påverkan

Det sår klar att Liseberg kommer att påverkas då ett öppet schakt planeras gå genom parkens entré men det är i dagsläget svårt att med säkerhet fastställa vilka konsekvenser Projektet kommer att få för Liseberg. Det är dels hur lång Projekttiden blir för parken och dels hur gästtillströmningen kommer att påverkas som är nyckelfrågor för Liseberg.

Precis som för övriga delar av Västlänken saknar även byggplanen för Lisebergsparken slutgiltig utformning. Det innebär att det är svårt att göra någon fullständig bedömning av vilka konsekvenser genomförandet av Projektet kommer ha Liseberg. Liseberg har identifierat följande delar där Projektet kommer att få påverkan och dessa kan delas in i kategorierna permanent markåtkomst, tillfällig markåtkomst, rivning av byggnader, ianspråkta och närliggande ytor samt företagsskada.

Permanent markåtkomst

Trafikverket kommer behöva permanent markåtkomst för den tunnel som ska gå under parken samt för det nordöstra hörnet av Station Korsvägen. I dagsläget är det inte helt klarlagt vad den permanenta markåtkomsten kommer att innebära i form av begränsningar och restriktioner för Lisebergs verksamhet. Utöver tågtunneln kommer Trafikverket att anlägga en arbets- och evakueringsstunnel genom berget, vilken kommer att mynna ut vid Mölndalsvägen. Det är oklart om denna tunnel kommer att medföra restriktioner för Lisebergs användning av berget.

Tillfällig markåtkomst

Utöver den permanenta markåtkomsten kommer Trafikverket att behöva en omfattande tillfällig markåtkomst. Dels rör det sig om markåtkomst för att genomföra förberedande åtgärder och dels rör det sig om markåtkomst under

⁸ Promemoria till Fastighetskontoret Göteborgs Stad från Liseberg AB avseende "Projekt Västlänken – konsekvenser och ersättningsanspråk", 2014-05-12, Dnr 148-14

byggtiden. Den mest omfattande tillfälliga markåtkomsten på Lisebergs område berör etableringen av arbetsområden i anslutning till det öppna schakt som kommer att löpa genom Lisebergsparkens norra del.

Rivning av byggnader

Stora delar av den sträcka av tunneln som planeras gå genom Lisebergsparken kommer inte att genom lera. Den delen av tunneln kommer anläggas i ett öppet schakt. Detta innebär att ett flertal av Lisebergs befintliga byggnader i det norra området kommer att behöva rivas.

Liseberg och Trafikverket arbetar i dagsläget utifrån två grupper av byggnader. Den första gruppen har kommit att kallas för "Huvudrestaurangen, Applåd, Kaskad mm", och den andra för "Lisebergshallen". I de byggnader som utgör den förstnämnda gruppen bedriver Liseberg restaurangverksamhet. I byggnaderna finns därutöver ett antal viktiga funktioner. I den byggnad som ensam utgör den andra gruppen, "Lisebergshallen", bedrivs främst idrottsverksamhet och evenemang. Utöver detta finns även garderob och toaletter för parkens gäster. Byggnaden bedöms vara en viktig del av Lisebergsparkens entréfunktion och innehåller dess gästservice.

Trafikverket har till Liseberg har utfäst att showkrogen Rondo ska kunna stå kvar samt bedriva sin ordinarie verksamhet under byggtiden. Liseberg gör bedömningen att man svårligen kommer kunna återetablera sig på marknaden om Rondo inte kan bedriva sin ordinarie verksamhet under byggtiden.

Ianspråktagna och närliggande ytor

Liseberg känner en viss oro över de restriktioner som kan uppkomma på de ytor som angränsar till de ianspråktagna ytorna. Liseberg påpekar vikten av att även fortsättningsvis kunna ha byggnader, konserter och åkattraktioner på det berörda området.

Företagsskada

Utöver ovan nämnda konsekvenser befarar Liseberg att delar av parken kommer att se ut, och upplevas, som en byggarbetsplats och att Lisebergs möjlighet att bedriva sin verksamhet försämras. Utöver detta finns det risk för att Lisebergsparkens gästers passage in i parken genom huvudentrén försvåras och att gästerna upplever det som svårt att parkera med anledning av att antalet parkeringsplatser i närområdet kommer minska. Till detta kan läggas att parkens estetik, trots förebyggande åtgärder, kommer försämras avsevärt under byggtiden, både vid det öppna schaktet och vid arbetet i Lisebergs Lustgårdar. Liseberg befarar därför att Projektet kommer att leda till att färre personer väljer att besöka Lisebergsparken under byggtiden och en viss tid därefter. Om det

upplevs som svårt att komma till parken, om det är svårt att hitta parkering, om det är störande ljud etc. väljer man helt enkelt att avstå från sitt Lisebergsbesök

Lisebergs konsekvensanalys

Liseberg anser det klarlagt att det kommer bli störningar i den ordinarie verksamheten genom att flera byggnader kommer att rivas under byggperioden och ytor i parken kommer att ianspråkta. Den största konsekvensen är dock den osäkerhet som råder kring hur parken kommer att påverkas besöksmässigt och hur de provisorier till ersättningsbyggnader kan genomföras.

Hur ser processen ut framåt

Miljöprövningen för byggandet av Västlänken är just nu en fråga för Mark- och Miljödomstolen som skickat ut ärendet på remiss. Liseberg räknar med att ärendet ska nå sakägarna (Liseberg) under sommaren och att ett remissvar ska vara klart i slutet av oktober. Under denna tid arbetar Liseberg med Trafikverket för att få till genomförandeavtal om byggandet och de provisorier som beskrivits ovan. Utgångspunkten för Liseberg är att begränsa den skada som kan uppkomma för parken under byggtiden. De frågeställningar som berörts ovan i Lisebergs konsekvensanalys är således fortfarande osäkra hur de slutgiltigt kommer att landa. Trafikverket måste även ingå avtal med staden och Liseberg om den fastighet som kommer att bli under mark till följd av tunnelbyggandet.

Liseberg har utan framgång på förhand försökt få till en ersättningsmodell för företagsskada tillsammans med Trafikverket. Detta innebär att Liseberg nu arbetar med bevissäkring för besöksflöden för att i efterhand inkomma med skadeståndskrav för företagsskada om sådan skulle uppstå.

Appendix 2 – Sammanfattning Projekt

